

Papi
"tenir o fitxar
totalment independent
de l'autor"
neg

**LABORATORI SOCIOJURÍDIC SOBRE
SEGUIMENT D'APLICABILITAT DE MESURES
D'INFANTS I JOVES IMMIGRATS
INDOCUMENTATS NO ACOMPANYATS**

Recerca realitzada per la: **FUNDACIÓ FICAT**
Coordinadora: **Irma Rognoni Viader.** Advocada. Màster en Mediació i Resolució de conflictes
Coautora: **M.Àngels Martínez.** Treballadora Social. Màster en Treball sistèmic Familiar
Col.laboradors: **Jordi Palou.** Advocat. Màster en Dret Penal. Màster en Mediació i Resolució de conflictes.
Olga Felis. Advocada
Josep M. Garcia. Advocat
Amb el suport de la: **FUNDACIÓ JAUME BOFILL**

Juny 2002

LABORATORI SOCIOJURÍDIC

METODOLOGIA:

- S'ha procedit al buidatge dels 46 expedients que constituïen la base de l'anterior recerca "Menors i joves del carrer: visió sociojurídica", procedent dels 50 expedients d'infants i joves immigrants indocumentats no acompanyats que es troben, suposadament i majoritàriament, a la ciutat de Barcelona, ja sigui al carrer o ja sigui en centres residencials o de justícia juvenil, d'acord amb la nova sistematització encaminada al seguiment d'aplicació de mesures sociojurídiques. La referència d'aquests 50 expedients prové de les dades cedides pel Casal dels Infants del Raval a la recerca anteriorment esmentada i de la que aquesta n'és continuació,
- S'ha afegit l'estudi de 6 expedients més, per raons de parentiu amb algun jove que procedia de l'anterior recerca o com a conseqüència de la recomanació d'algun dels tècnics que han col·laborat en l'elaboració de la present investigació en base a l'interès de l'expedient i la similitud del perfil analitzat.
- S'han elaborat gràfics de constatació d'itineraris (oferint la VISIÓ ITINERARI visual), confirmant les dades existents així com per incorporar el nou recorregut de cada menor o jove produït entre el període juny 2001-juny 2002.
- S'ha dut a terme l'elaboració de les 52 gràfiques dels itineraris de cada un dels infants o joves.
- S'han buidat les dades d'ítems més genèrics per procedir a l'anàlisi gràfic global que compona la primera part de la recerca.
- Per tal d'elaborar el present estudi s'han mantingut diverses reunions de treball amb agents socials diferents.

ACTUACIÓ:

- Constatació del recorregut dut a terme pels menors i joves del carrer en el mateix sentit de VISIÓ ITINERARI a la que ens referíem a la primera recerca esmentada més amunt.
- Creació d'un sistema que possibilités el seu anàlisi visual ràpid i global que permetés copsar d'immediat el camí del recorregut del menor o jove i copsar així la realitat de recorregut que els envolta des de la seva entrada a Espanya.
- Elaboració gràfica d'ítems genèrics, entre ells, de possibles causes detectades com a elements causants de la positiva o negativa resolució de l'itinerari dels menors o joves , així com incorporar gràfiques de concreció de propostes d'actuació sobre els expedients analitzats prenent com a punt de partida "l'actuació avui i des de la ciutat de Barcelona".
- Seguiment de l'aplicabilitat legal de les mesures sociojurídiques de cada un dels expedients dels infants o joves.
- Evolució de l'itinerari dels menors o joves en el darrer any juny 2001-juny 2002.

DELIMITACIÓ:

- Buidat dels 46 expedients dels menors i joves del carrer procedents de l'anterior recerca "menors i joves del carrer: visió sociojurídica" als que s'ha afegit 6 expedients més per raó de parentiu amb aquests o per ser considerats del perfil i a destacar per part de professionals que han col·laborat en la mateixa.

OBJECTIU:

OBJECTIU GENERAL

- Assolir l'aplicabilitat legal de les mesures sociojurídiques oportunes en cada un dels expedients que tendeixin a la obtenció de la resolució de

tutela o, si més no, incentivar els tràmits jurídicoadministratius escaients, tendents a afavorir la millora de les condicions de vida i d'integració en general dels infants i joves immigrants indocumentats no acompanyats, en col·laboració amb tècnics d'altres entitats públiques i privades.¹

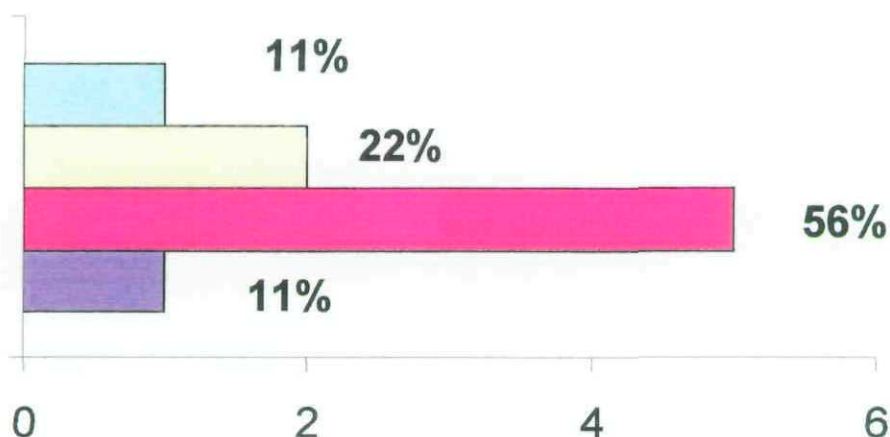
- Actuar com a agents enzimàtics en l'inici del treball sistèmic entre els agents intervinents en l'àmbit dels infants i joves immigrants indocumentats no acompanyats.
- Analitzar a través d'un estudi socioantropològic una reflexió profunda, crítica i constructiva de la disfunció que apareix en la recerca esmentada com a NO CONTINUITAT DE LA TUTELA PER FUGIDA O EXPULSIÓ D'UN MENOR D'UN CENTRE.

OBJECTIUS ESPECÍFICS

- Localitzar el lloc on es troba cada un dels 50 menors i per tant cada un dels expedients.
- Seguir les accions i tràmits realitzats durant el període juny 2001 a juny 2002 de cada un dels expedients.
- Analitzar la situació sociojurídica actual de cada un dels expedients.
- Recollir dades de processos inacabats, indicant el motiu per tal d'estudiar conjuntament, amb els agents que corresponguin, la mesura alternativa a aplicar.
- Mantenir, si fos possible, una reunió de treball amb el/s tècnic/s o responsables del menor als efectes d'establir un pla de treball sistèmic.
- Dur a terme, si s'escau, el pla de treball esmentat.
- Obrir un espai de diàleg per tal de facilitar mecanismes de relació entre la realitat social i la realitat legal-administrativa.
- Facilitar elements d'anàlisi per incentivar la resolució de conflictes entre els menors i els agents corresponents.

¹El primer objectiu general, així com el cinquè objectiu específic no es duen a terme en el marc d'aquesta recerca donat el caràcter més actiu dels mateixos. És important destacar la importància però d'aquests objectius pel que fa al plantejament de treball sobre resolució de conflictes en l'àmbit dels MEINA.

Detecció de causes que han fet evolucionar el proces de forma (hipotèticament) beneficiosa

■ tutela / pla > 18

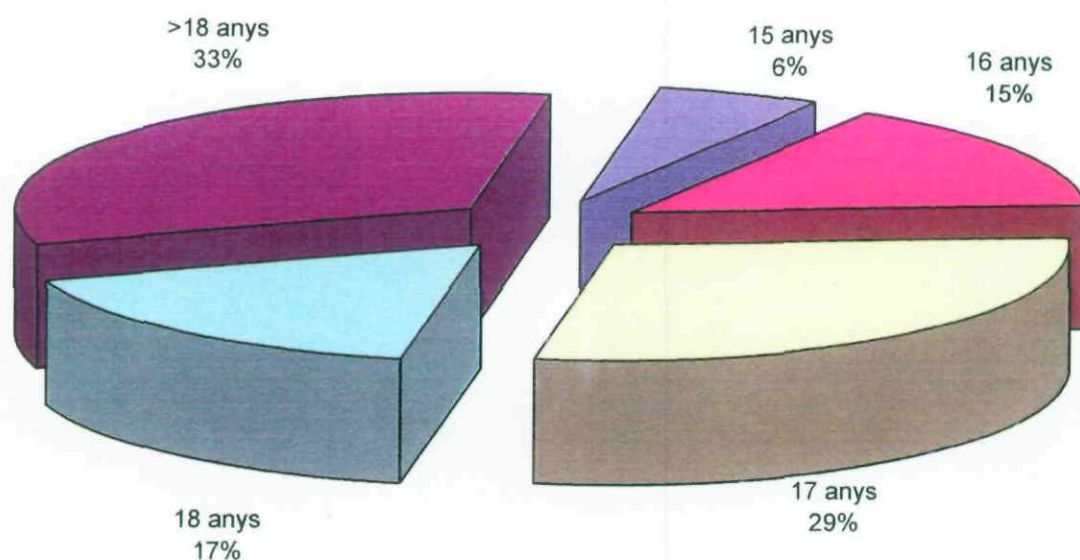
■ elaboració i estudi de pla de treball efectiu, dut a terme per entitat amb capacitat de micro-gestió

■ elaboració i estudi de pla de treball efectiu, dut a terme per entitat amb capacitat de macro-gestió

■ coordinació entre Serveis Socials i entitats privades per potenciar procés familiar en situació regular

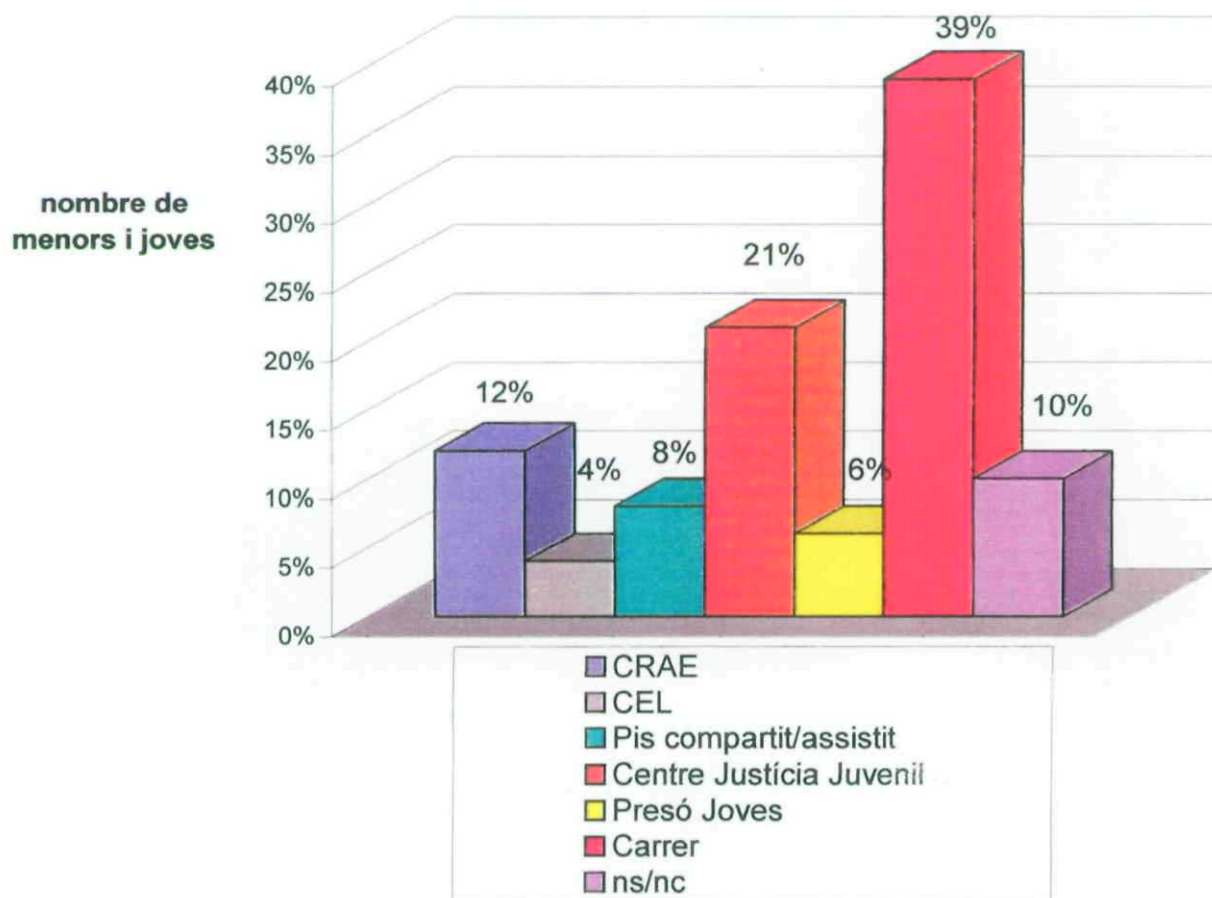
Observacions: En els dos quadres de "Detecció de causes" el nombre total supera el de 52 expedients, sonat que sobre el mateix expedient pot concórrer més d'una causa que afecta al procés del menor o jove.

Edats actuals dels menors o joves

Observacions: Respecte la reserca anterior en el període d'un any, s'ha incrementat el nombre de joves, majors de 18 anys, en un 13'4%. Gairebé s'ha doblat el nombre de joves de més de 18 anys.

Lloc actual on es troben menors i joves

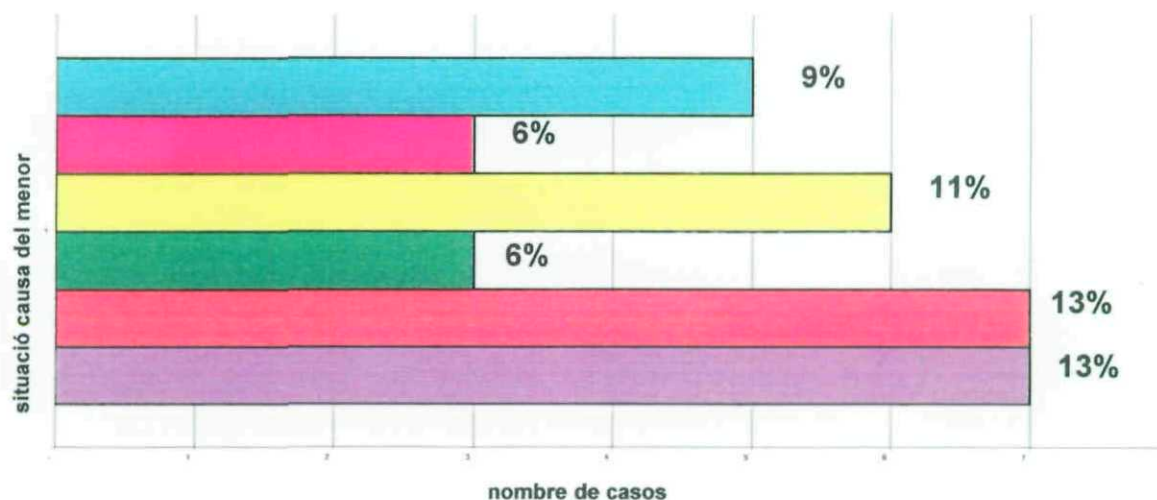

Observacions: El lloc actual on es troben els menors i joves es refereix al lloc de pernoctació. Per tant en 1 cas en que el menor assisteix diàriament al Centre Obert, s'ha considerat que pernocta al carrer. Per altre banda en 2 casos en que joves són beneficiaris del Pla de > 18 anys, actualment s'ha considerat que pernocten al carrer, segons consta.

En un 66% del total de casos, els menors es troben o a Centres de Justícia Juvenil o al carrer.

En un 24% del total de casos, els menors es troben en un recurs social favorable.

Detecció de causes que han alterat el procés de forma (hipotèticamen) perjudicial

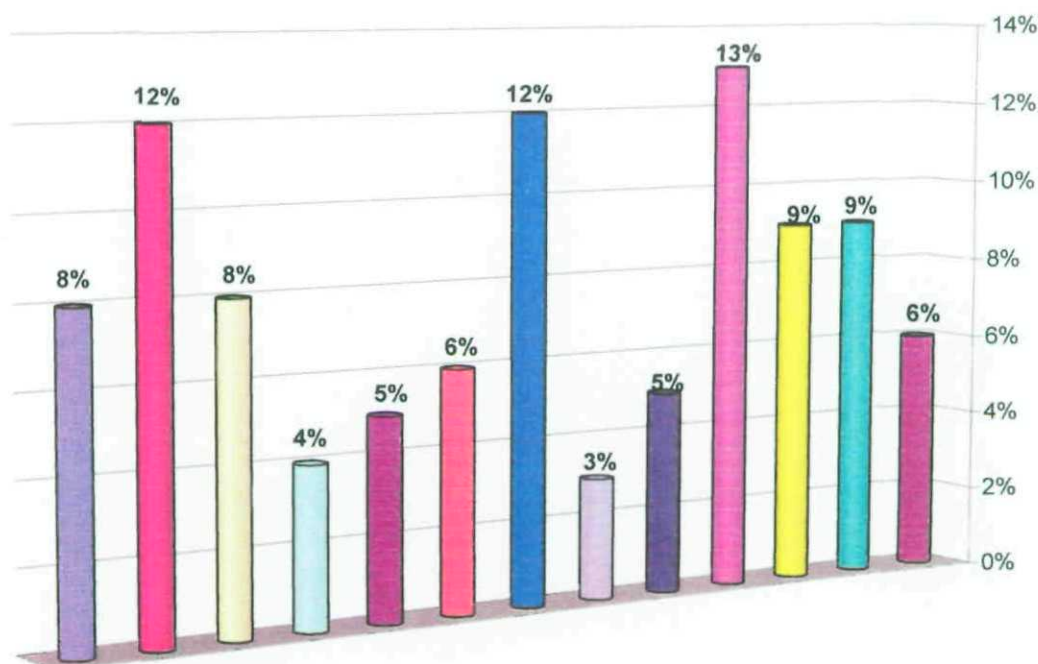

- ineficàcia de tràmits de coordinació amb Comunitats Autònomes
- no aplicació de reagrupació familiar
- expulsio de centre, per conducta conflictiva
- omissió de tractament psicològic provocant conductes conflictives
- expedients en que consta l'existència d'una o més repatriacions
- ns/nc ó no consta procés

Observacions: Altres causes que componen el 42% restant son:

- causa penal pendent en plena inserció laboral/ocupacional beneficiosa
- per causa de la indeterminació de la data de naixement, es desestima el procés
- dilació del temps d'espera, i manca de coordinació amb centres
- no continuïtat de tramitació de la tutela a l'entrar el jove en centre de justícia juvenil
- manca d'utilització del recurs del Pla de >18 anys
- manca de formació/inserció laboral i d'agilitat i efectivitat del Pla de > 18 anys
- expulsió del centre per majoria d'edat
- desajustament d'expectatives entre jove i institució
- conflicte cultural entre jove i centre que provoca fugues
- conflicte entre educadors i menor provocant expulsio del centre
- mesura adient pero fora de temps (>18anys)
- manca de treball sobre acolliment simple en familia autoctona
- problemàtica entre tècnics de DGAM
- tutela en una Comunitat Autònoma i repatriació en un altre, per manca de coordinació
- no aplicació de reagrupació familiar entre Comunitats Autònomes
- aplicació de reagrupació familiar a Espanya sobre base desestructurada
- no aplicació de reagrupació familiar en la Unió Europea

Propostes de possibles actuacions que poden fer evolucionar el procés de forma beneficiosa

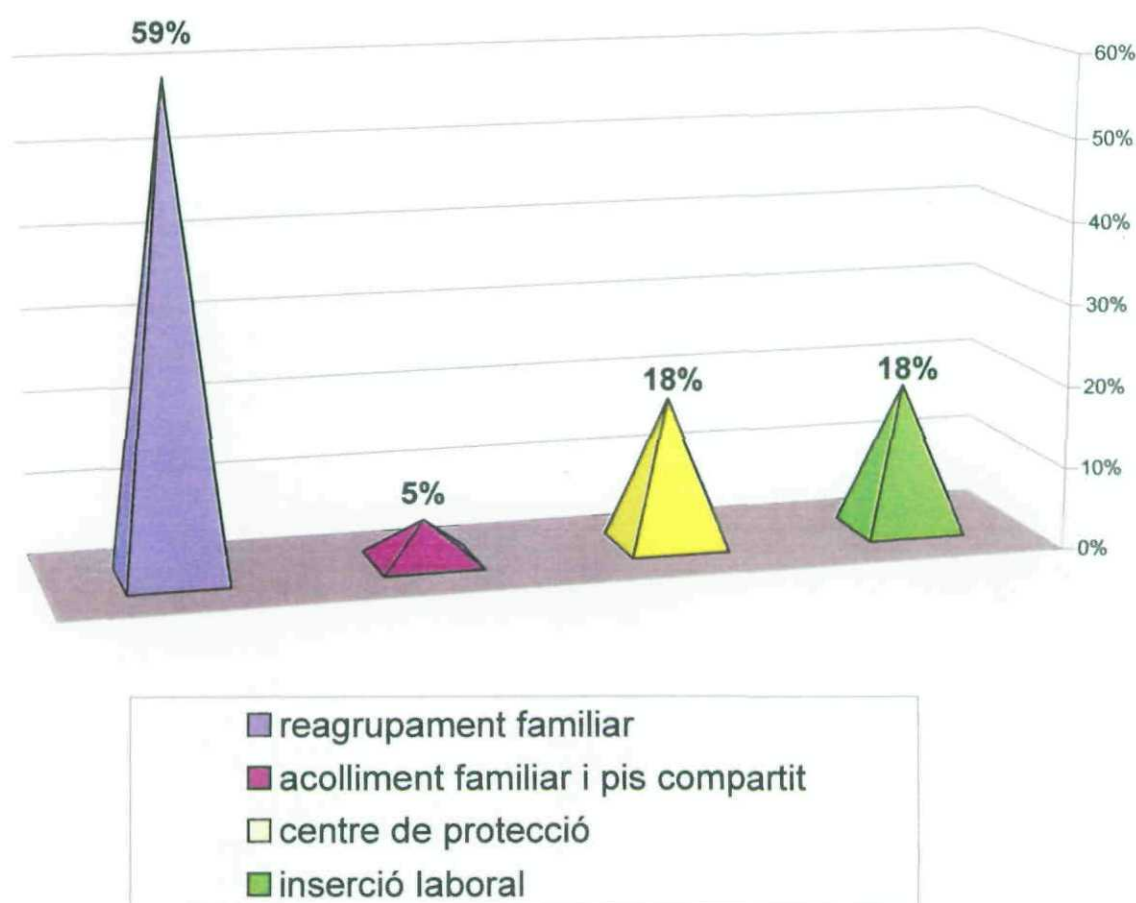

- coordinació Unió Europea
- coordinació Comunitats Autònomes
- coordinació DGAM
- coordinació Entitats i agents
- coordinació Serveis Socials
- coordinació Pla > 18 anys
- coordinació família acollidora, extensa o reagrupament familiar
- coordinació entre CRAE i Centre Justícia Juvenil
- tractament psicològic
- protecció /assumpció tutela
- pis assistit/compartit
- formació ocupacional/inserció laboral
- ns/nc

Observacions: Les propostes esmentades responen a l'anàlisi global de l'expedient analitzat des de "l'aquí i ara", i segons les mancances detectades al llarg del procés del menor o jove.

En el present quadre, el nombre total supera el de 52 expedients donat que sobre el mateix expedient pot concórrer més d'una proposta.

Expectatives dels menors i joves extrems dels itineraris

Observacions: De la totalitat de menors i joves objectes del present estudi, un 33% inicien el fet migratori amb una expectativa concreta.

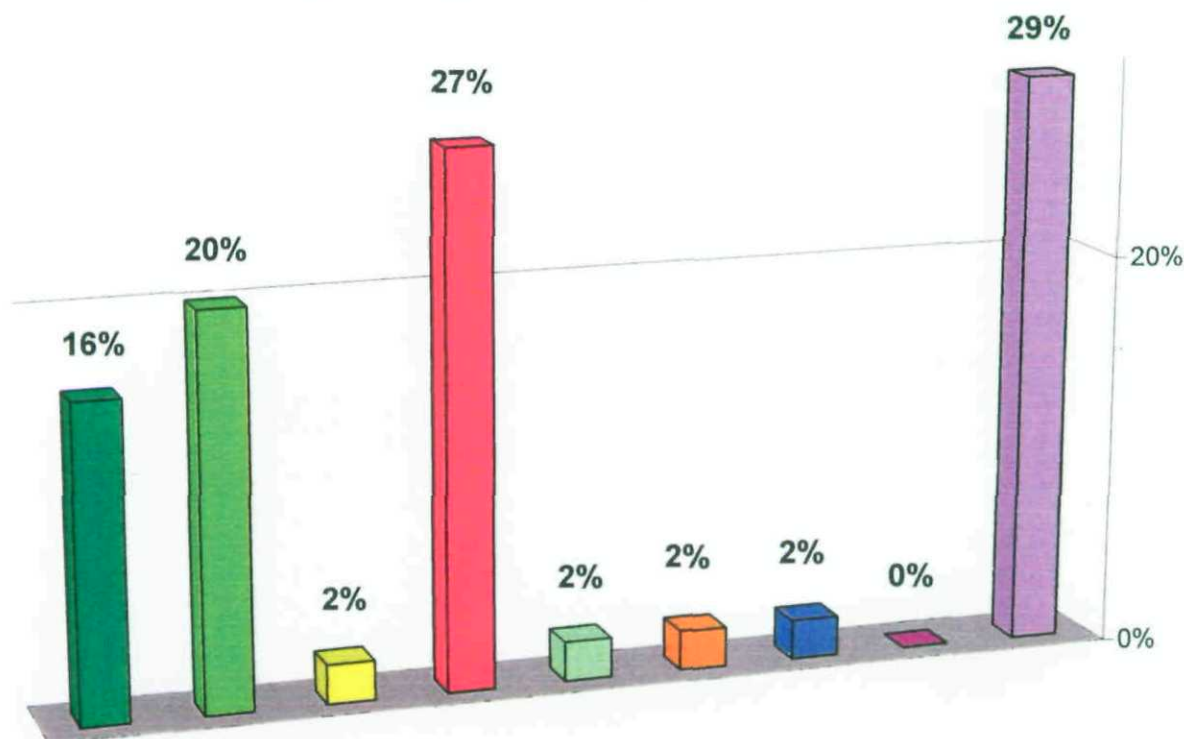
D'aquests 33% de menors i joves, un 59% té l'expectativa de la reagrupació familiar. El 30% la manté al llarg de tot l'itinerari malgrat els fracassos.

Del 33% inicial, un 18% dels menors i joves provenen amb una clara expectativa laboral, que la mantenen al llarg del procés i malgrat les dificultats en un 33'3%.

Del 33% inicial un 18% dels menors i joves elaboren una expectativa d'ingrés en centre de protecció.

Del 33% inicial un 5% dels menors i joves provenen amb una expectativa d'acolliment familiar o compartir un pis.

Relació entre les diferents situacions jurídiques i socials

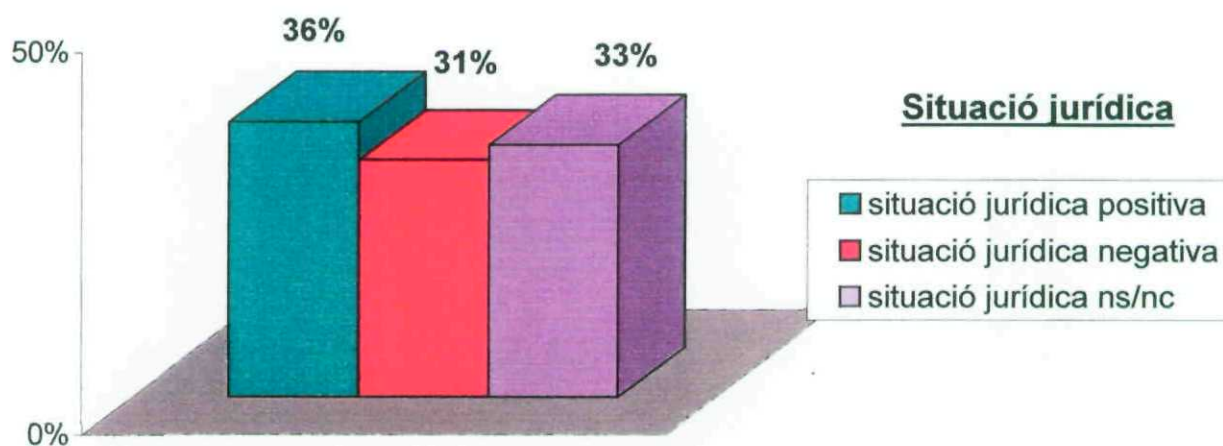
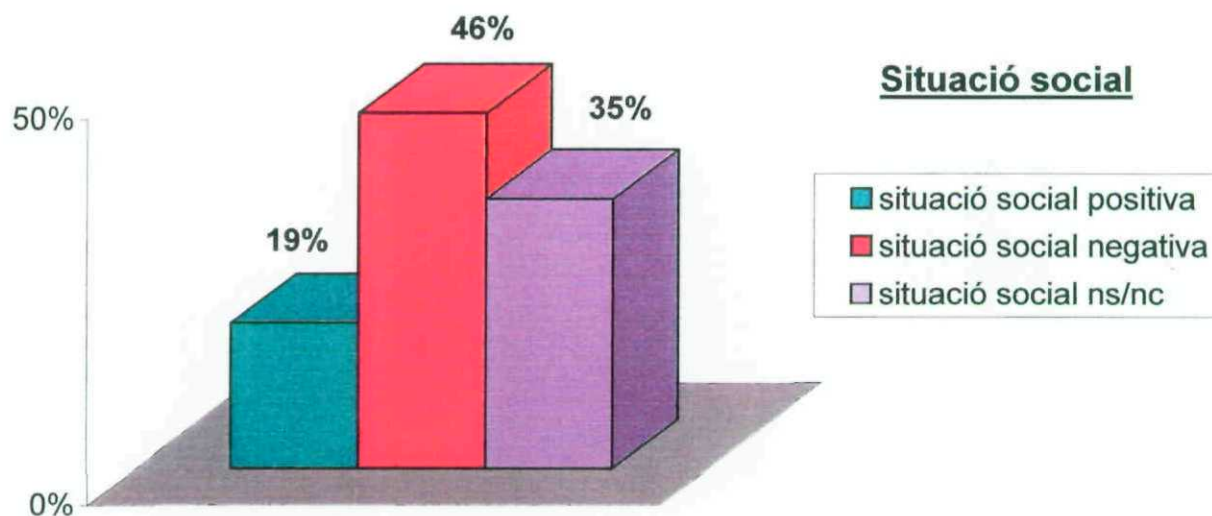

- jurídica positiva/social positiva
- jurídica positiva/social negativa
- jurídica negativa/social positiva
- jurídica negativa/social negativa
- jurídica positiva/social ns-nc
- jurídica negativa/social ns-nc
- jurídica ns-nc/social positiva
- jurídica ns-nc/social negativa
- jurídica ns-nc/social ns-nc

Observacions: Es pot constatar, doncs, que esdevé fonamental la resolució jurídica per tal de procedir al treball social favorable sempre que existeixi una dotació real de recursos.

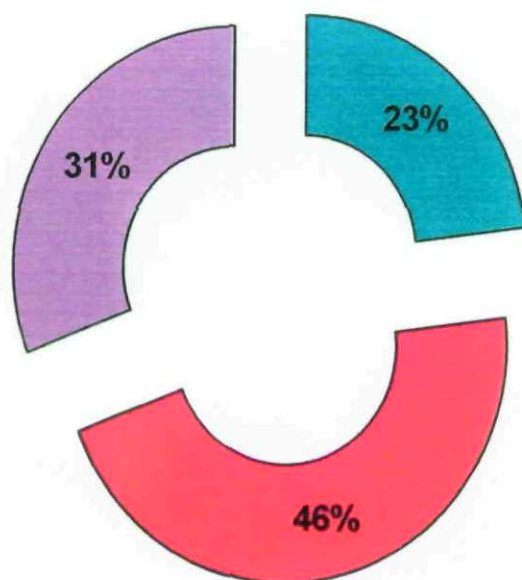
Al llarg de la recerca s'ha constatat que la "situació actual" dels expedients està directament relacionada amb la primera actuació jurídica o social (generalment jurídica) realitzada als referits.

Estat del procés actual sociojurídic dels menors i joves

Observacions: S'ha observat que en un 16% de casos, la situació jurídica és favorable i va acompanyada d'una situació social favorable.
S'ha observat que en un 27% dels casos, quan la situació jurídica no es resol favorablement, la situació social sol ser desfavorable.
S'ha observat que en un 20% dels casos, la situació jurídica és favorable malgrat no va acompanyada de dotació de recursos socials adients, per tant el resultat no prospera positivament des d'un punt de vista global.

Hipòtesi de valoració genèrica dels expedients dels menors i joves a juny 2002

- situació favorable del menor o jove
- situació perjudicial pel menor o jove
- NS/NC

Observacions: Globalment s'ha considerat la valoració general positiva o negativa donada l'actuació de caire jurídic o social prioritzant l'aplicabilitat de la legislació vigent.

EIXOS DE COORDENADES: VISIÓ ITINERARI

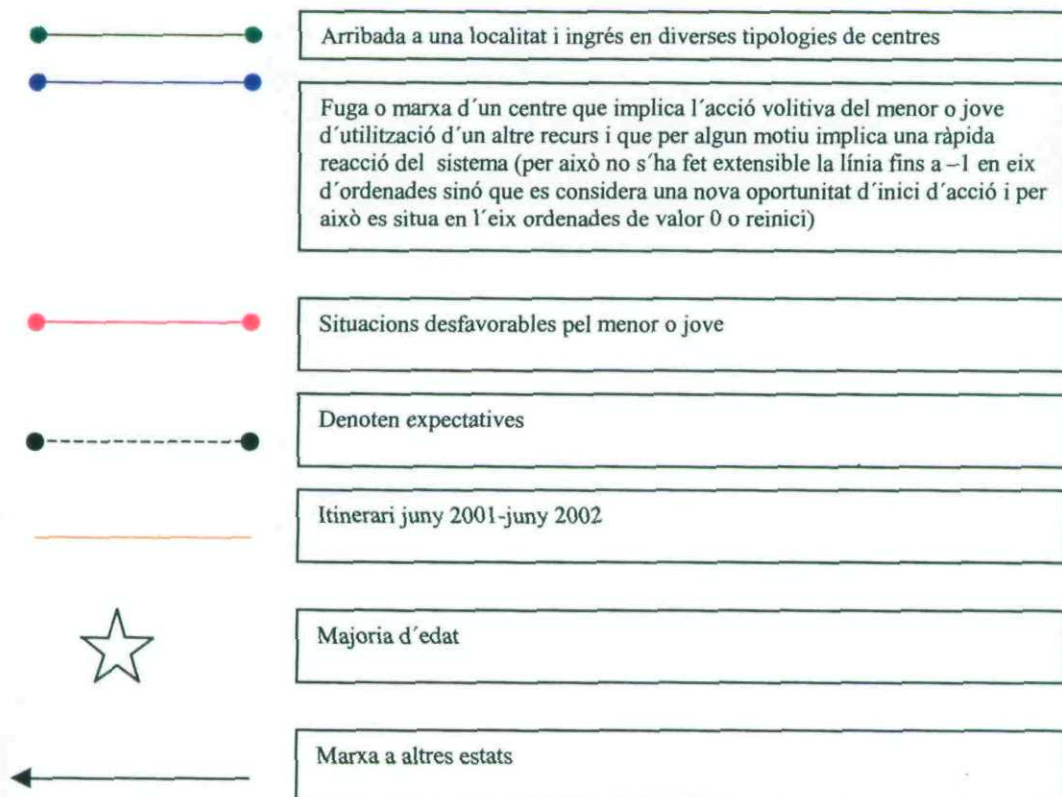
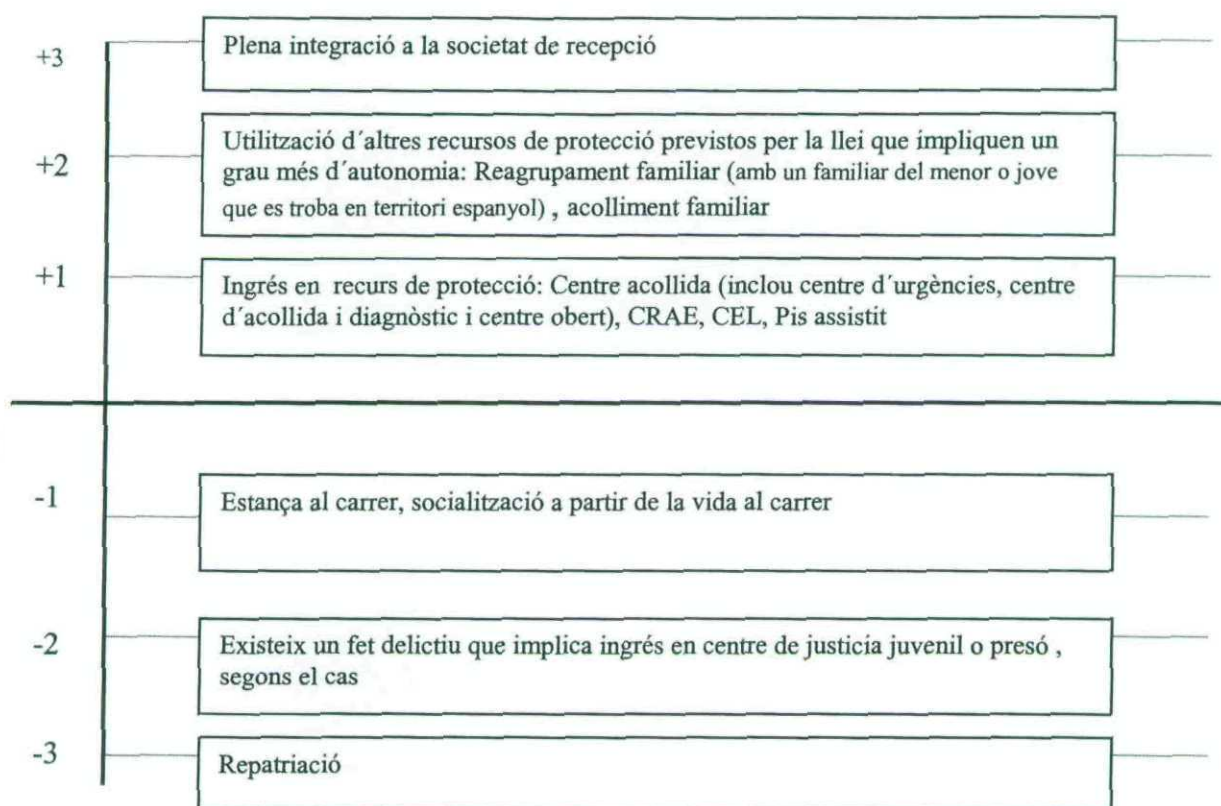
A l'analitzar les gràfiques que s'adjunten a continuació s'han de tenir en compte els següents elements:

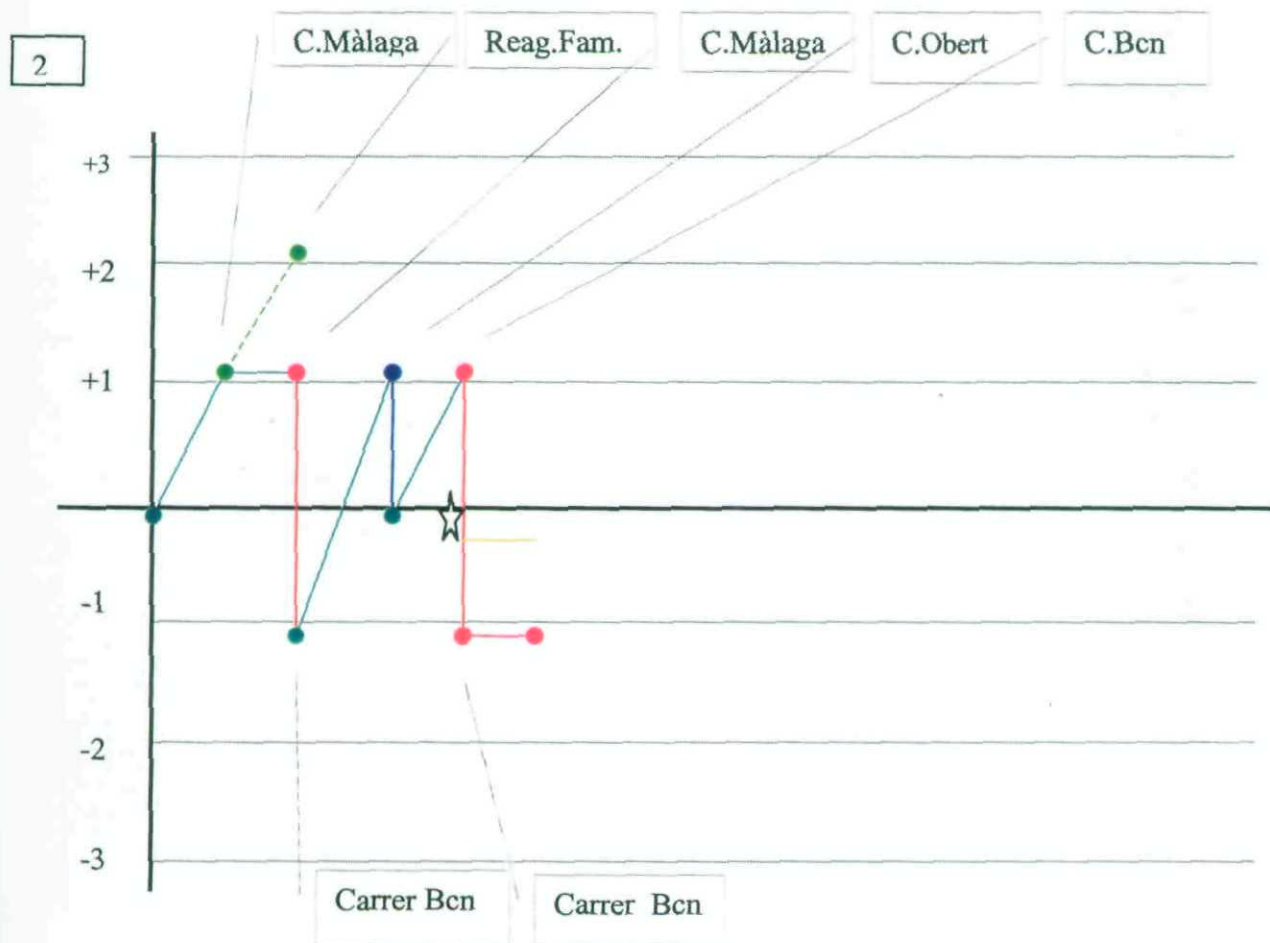
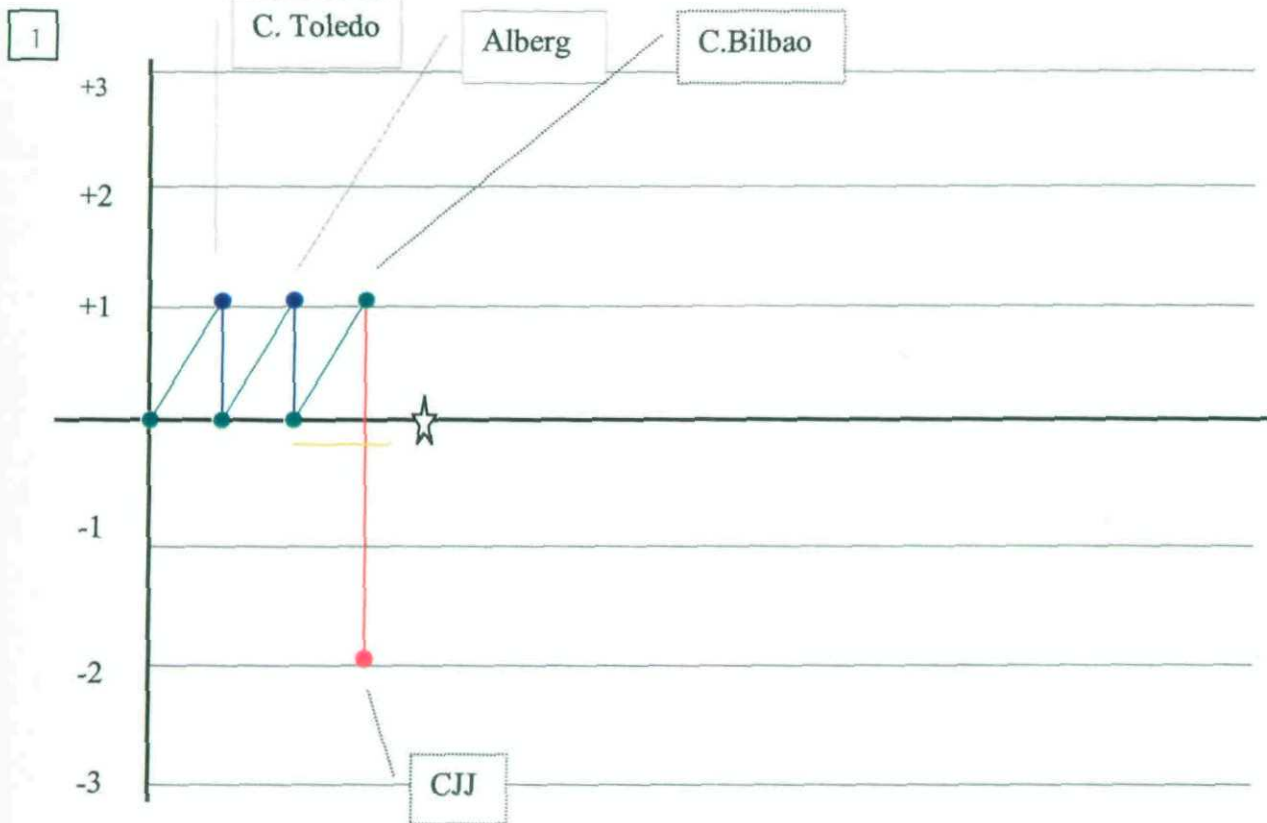
- Els eixos de coordenades reflecteixen l'itinerari dut a terme pels menors o joves de referència des de que varen arribar a Espanya fins a data d'avui.
- Els recorreguts estan basats en informacions donades als professionals de referència per part dels propis menors i, en segon terme, pels professionals que han treballat o treballen amb els mateixos.
- El que representen els eixos de les ordenades i de les abscisses s'exposa en la primera gràfica, així com la llegenda.
- S'han considerat com a aspectes positius el fet que sobre el menor s'hagi aplicat alguna mesura de protecció sociojurídica (per exemple: centre d'acolliment, centre residencial d'acció educativa o pis assistit,...; acompanyat amb gestió de documentació més o menys completa....); com a grau superior s'ha considerat el reagrupament familiar o l'acolliment familiar donat que són institucions que van més enllà de l'estança a centres, representen un pas més cap a la integració i un mecanisme que pot dotar de més autonomia al menor o jove i alhora un cost social menor; finalment el màxim nivell positiu el constitueix la integració total del menor o jove, esdevé un ciutadà totalment assimilat a la societat de recepció (bàsicament s'ha constatat que succeeix quan el jove decideix compartir un pis amb altres joves organitzant-se ell mateix, totalment fora del sistema de protecció).
- S'han considerat com a negatius aspectes com trobar-se al carrer, en major grau, trobar-se en un centre de justícia juvenil o presó², en el seu cas, donat que ja contenen l'element delictiu i per tant el menor o jove pateix un altre grau de cronificació de la seva situació jurídicosocial, o la repatriació com a grau més elevat en sentit negatiu tant en coherència amb lo argüït en la recerca anterior com per la confirmació d'aquest fet en la present recerca (es pot copsar que les gràfiques que contenen

² S'ha de valorar alhora que el fet d'ingressar en un Centre de Justícia Juvenil pot permetre emprendre accions educatives que, en determinats casos, poden tenir efectes positius sobre el menor o jove en concret.

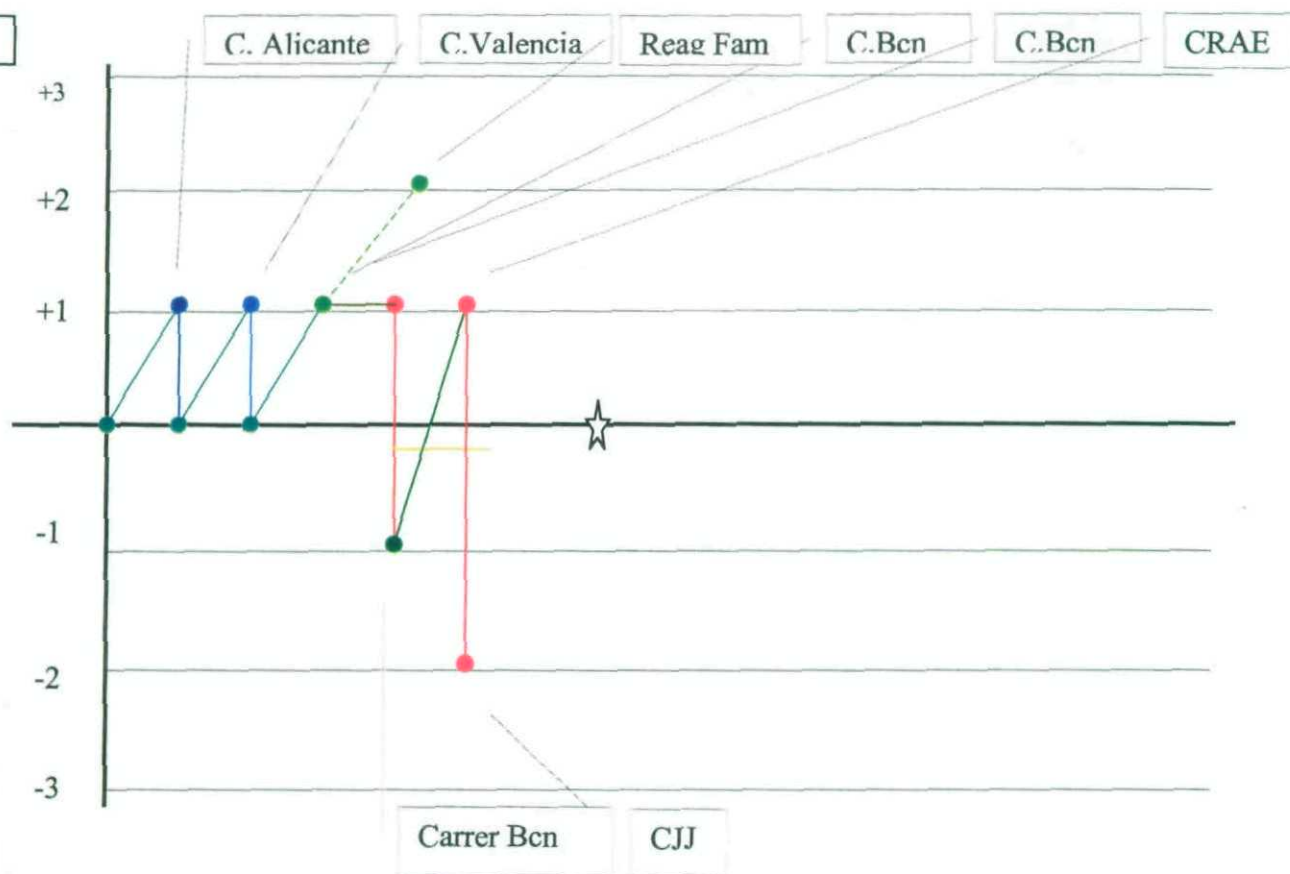
repatriacions generen a continuació itineraris més complexes i, per tant, incrementen el deteriorament de la situació sociojurídica del menor o jove i dificultant el treball posterior).

- L'eix de les abscisses conté un valor cronològic si bé n'ha estat impossible delimitar l'exactitud del temps transcorregut , per tant s'ha hagut de recórrer a una aproximació d'un "salt" de mesura temporal fixat arbitràriament però equivalent per a tots els "salts" de temps. La visió cronològica implica, per tant, exclusivament una mínima noció de "temps" per situar al lector. La mitja de durada de recorregut per infant o jove és de entre + de 3 anys de durada del recorregut descrit i – de 4 anys per fer l'itinerari descrit produint-se l'arribada a Espanya dels referits majoritàriament entre 1998 i 2000 (veure recerca anterior esmentada).
- En els quadres de localització del lloc on es situa el menor o jove de cada una de les gràfiques, pel que fa a la part d'itinerari dut a terme a Catalunya, s'ha expressat la tipologia de centre on es troba el menor o jove si es té seguretat de la informació. Tant pels casos en que aquesta informació no ha estat possible d'obtenir, com pel que fa a la resta del recorregut en altres Comunitats Autònomes de l'estat espanyol, s'ha indicat "C" de centre sense distingir la tipologia del mateix, degut a la impossibilitat de coneixement de la dada en qüestió.

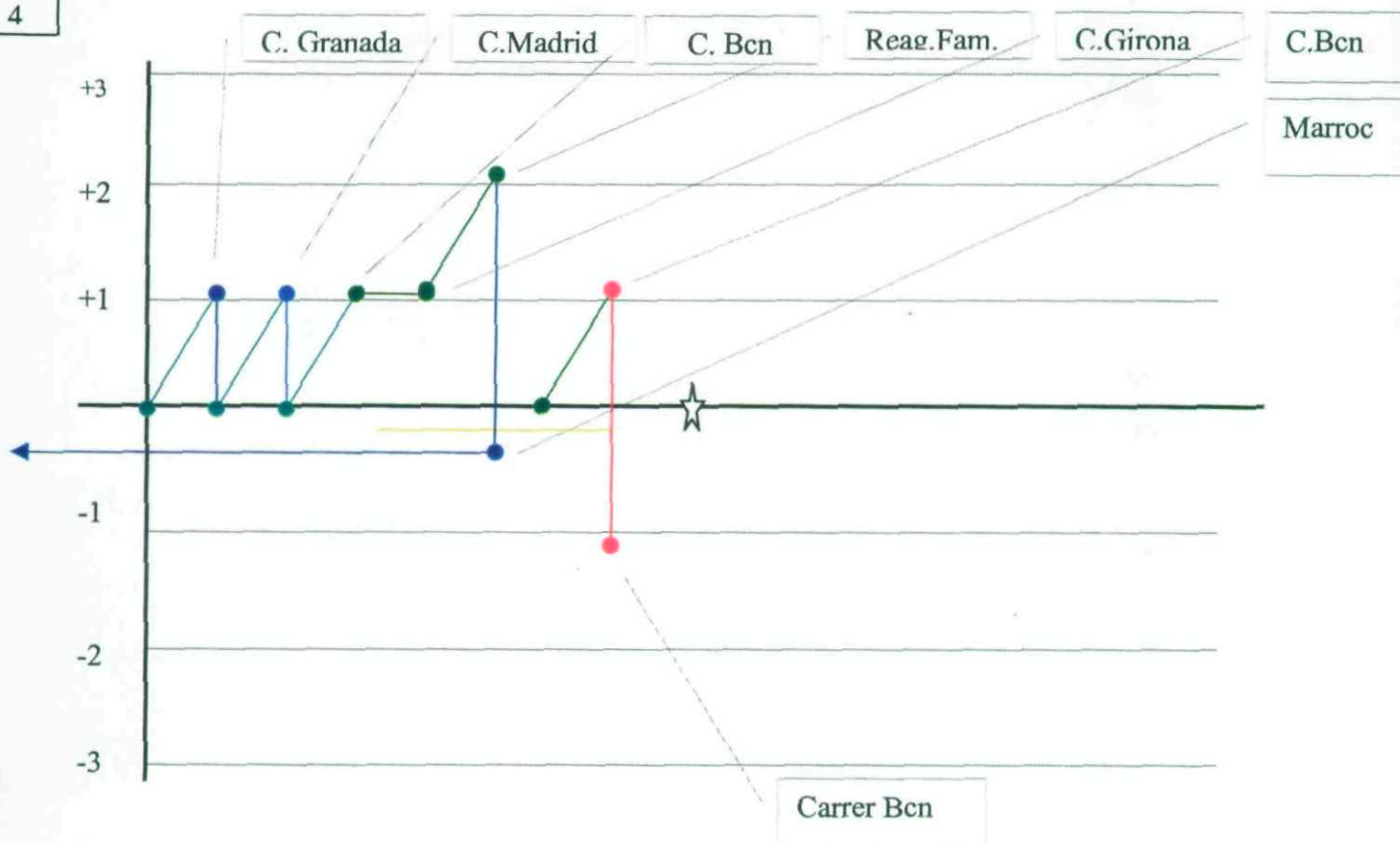

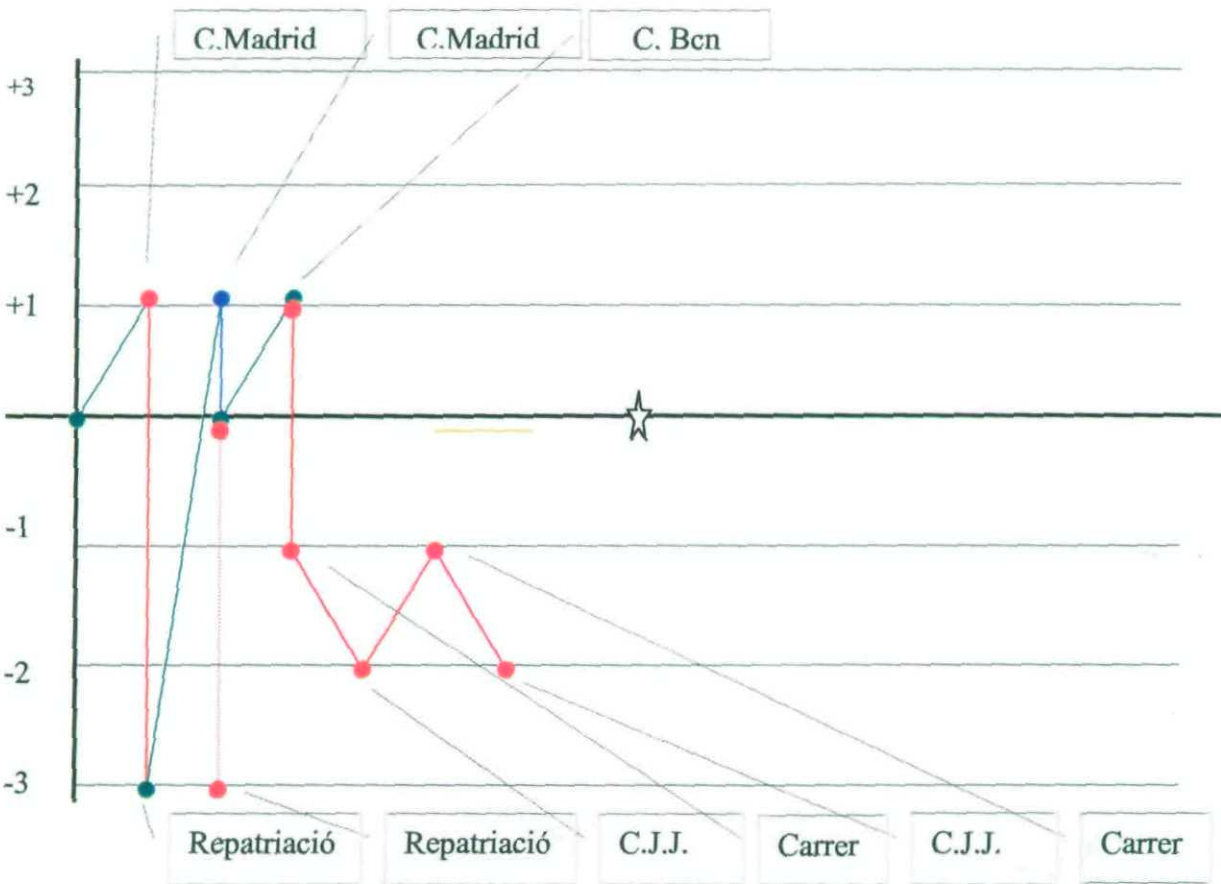
3

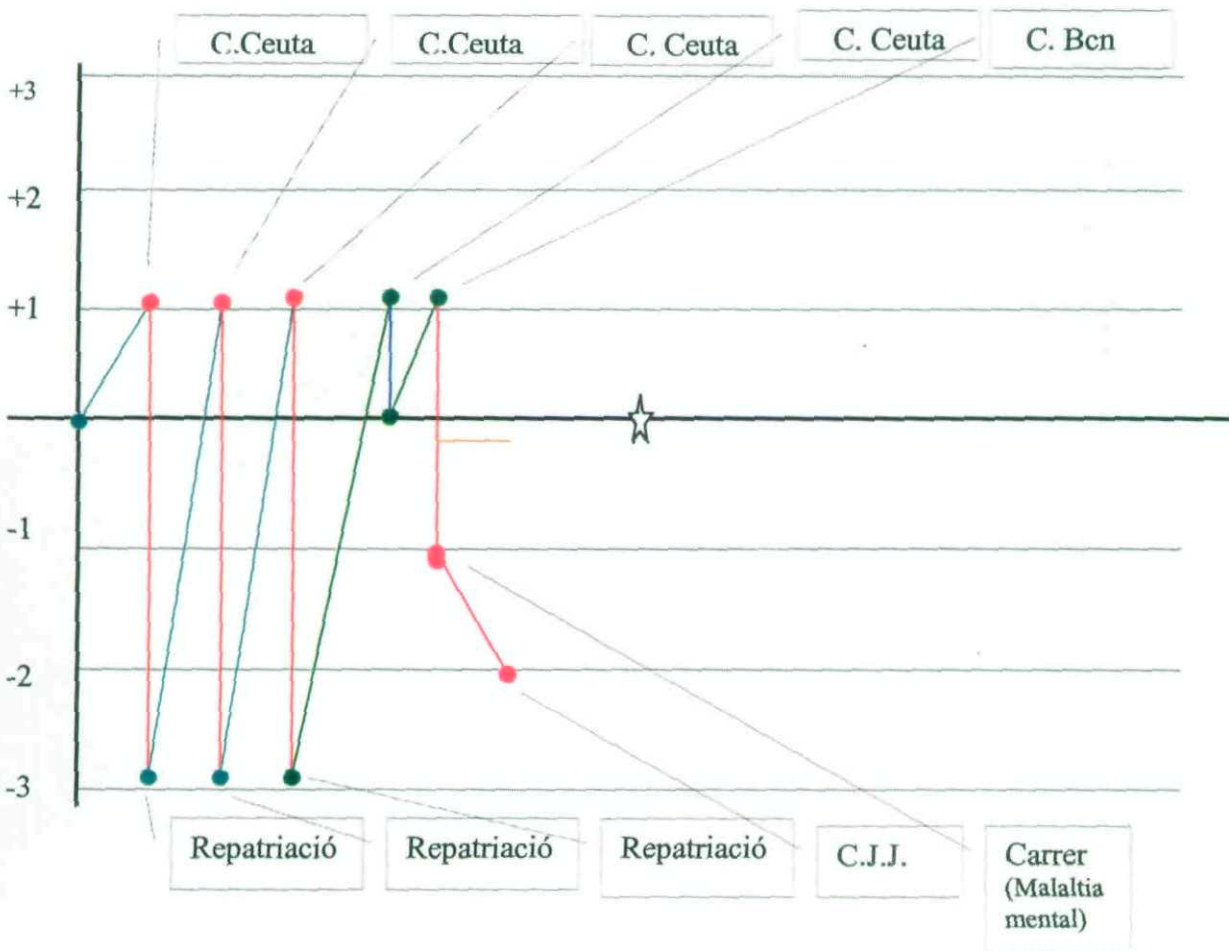
4

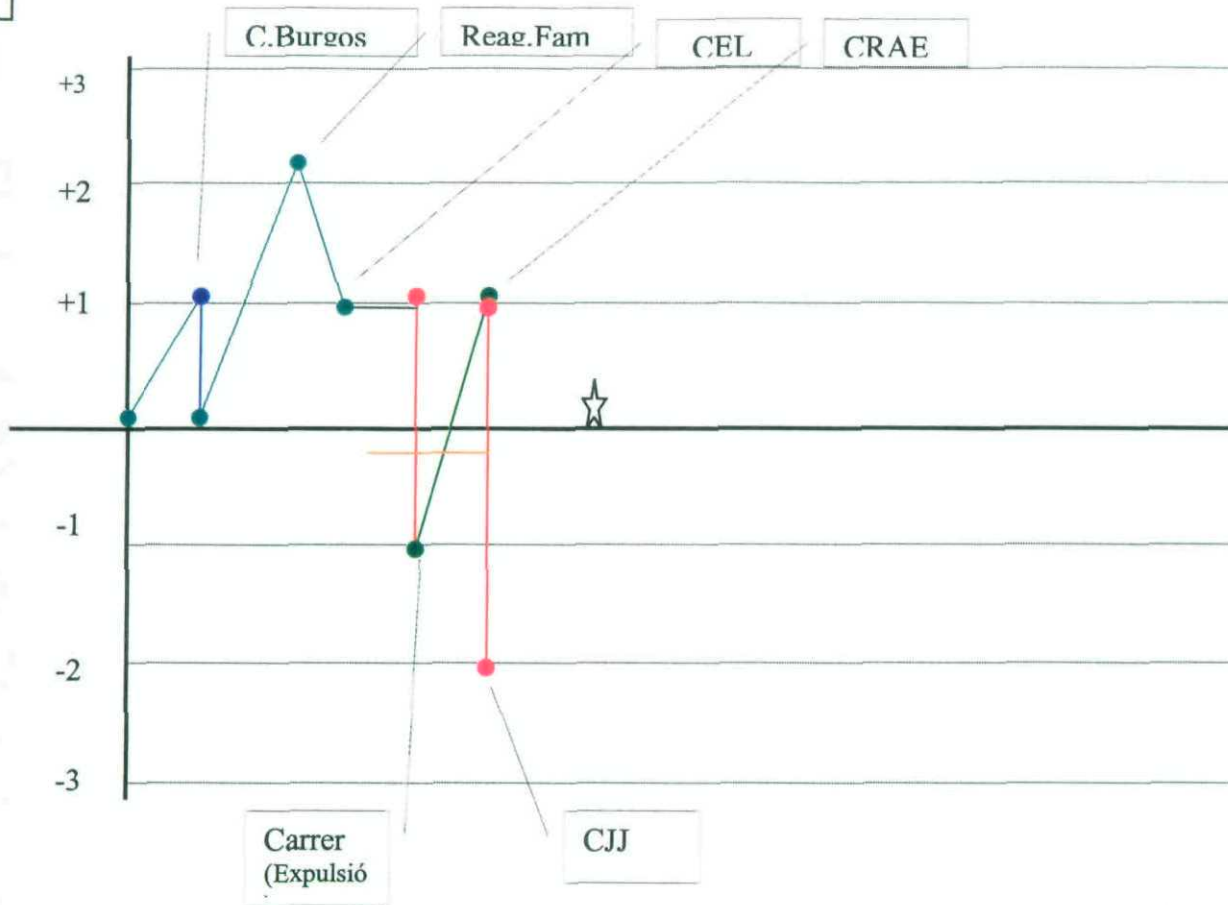
5

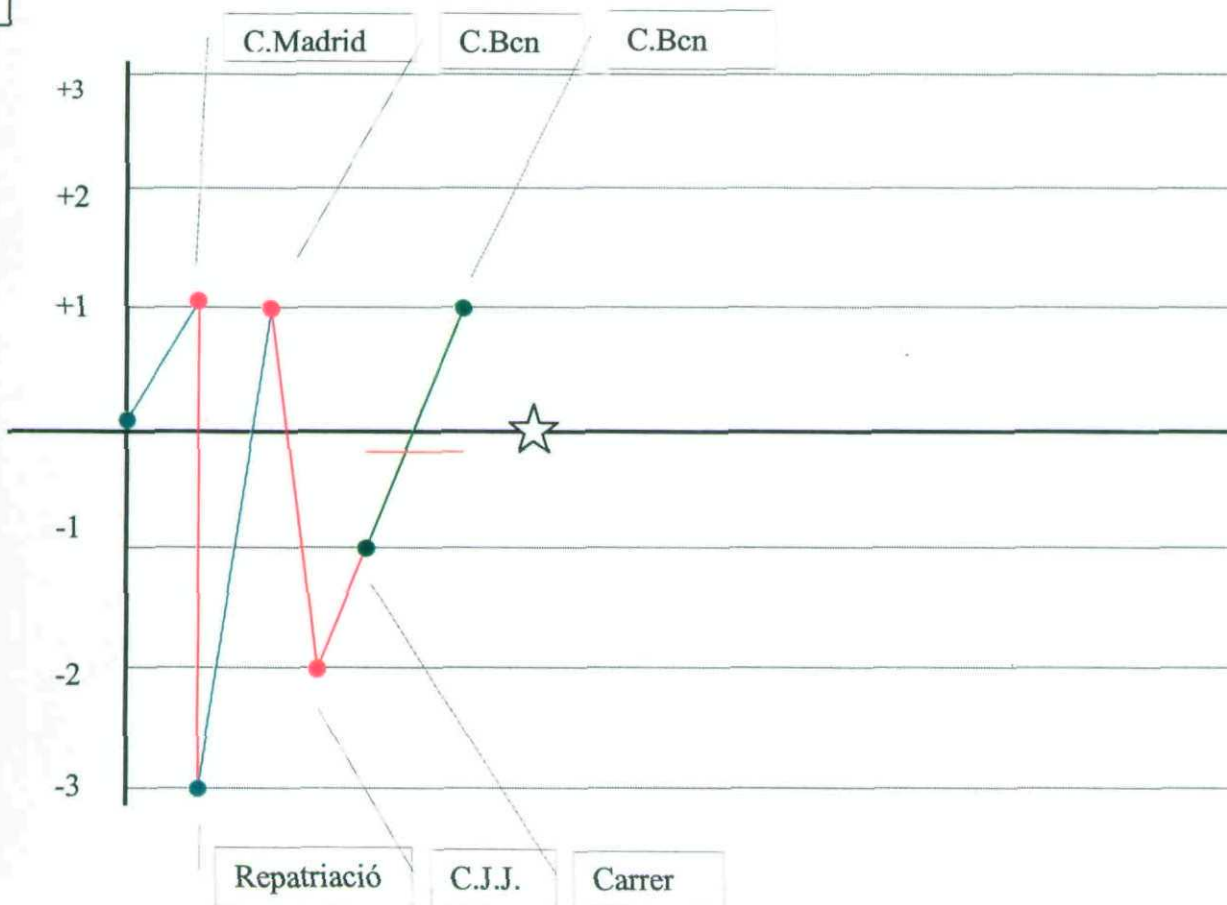
6

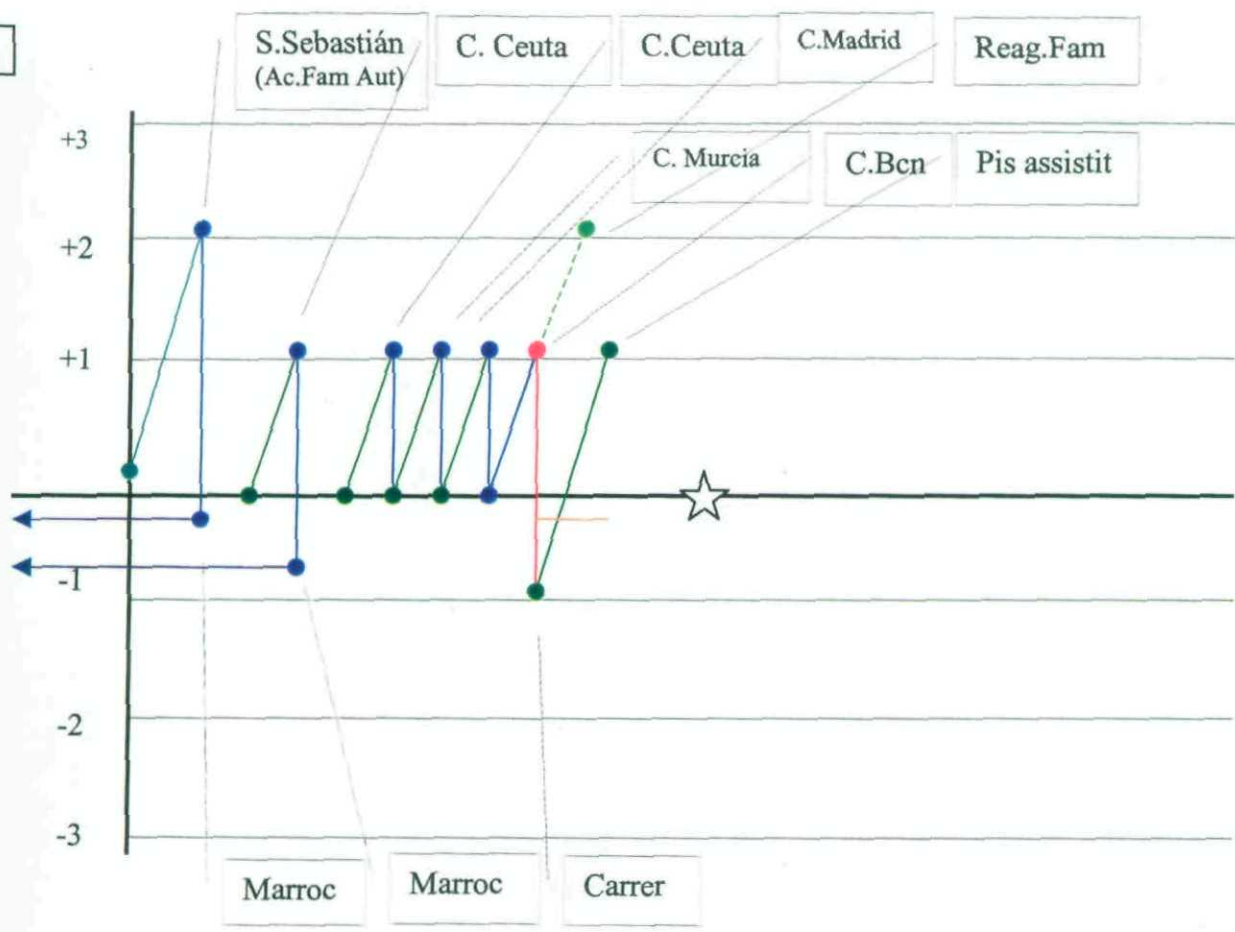

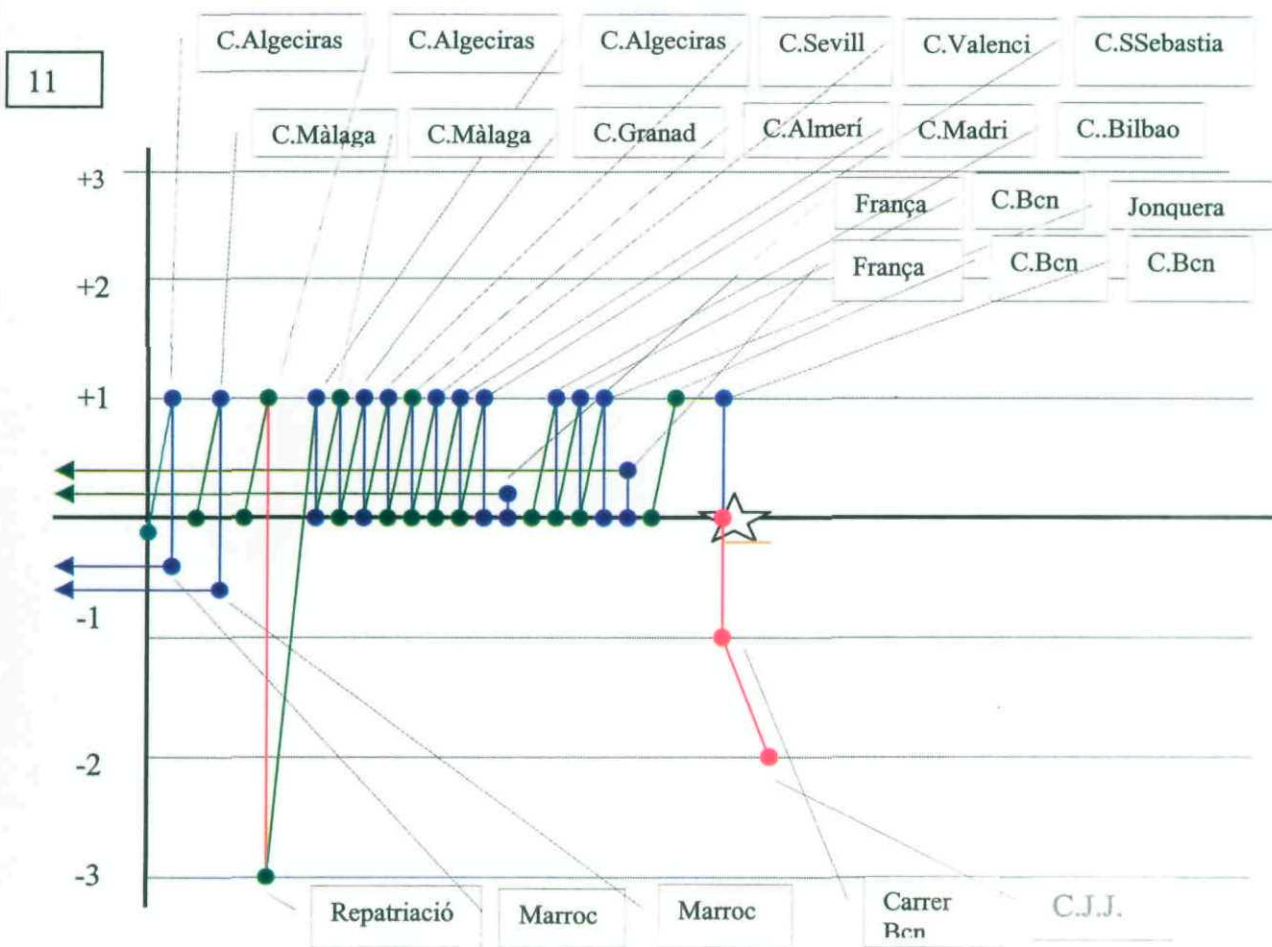
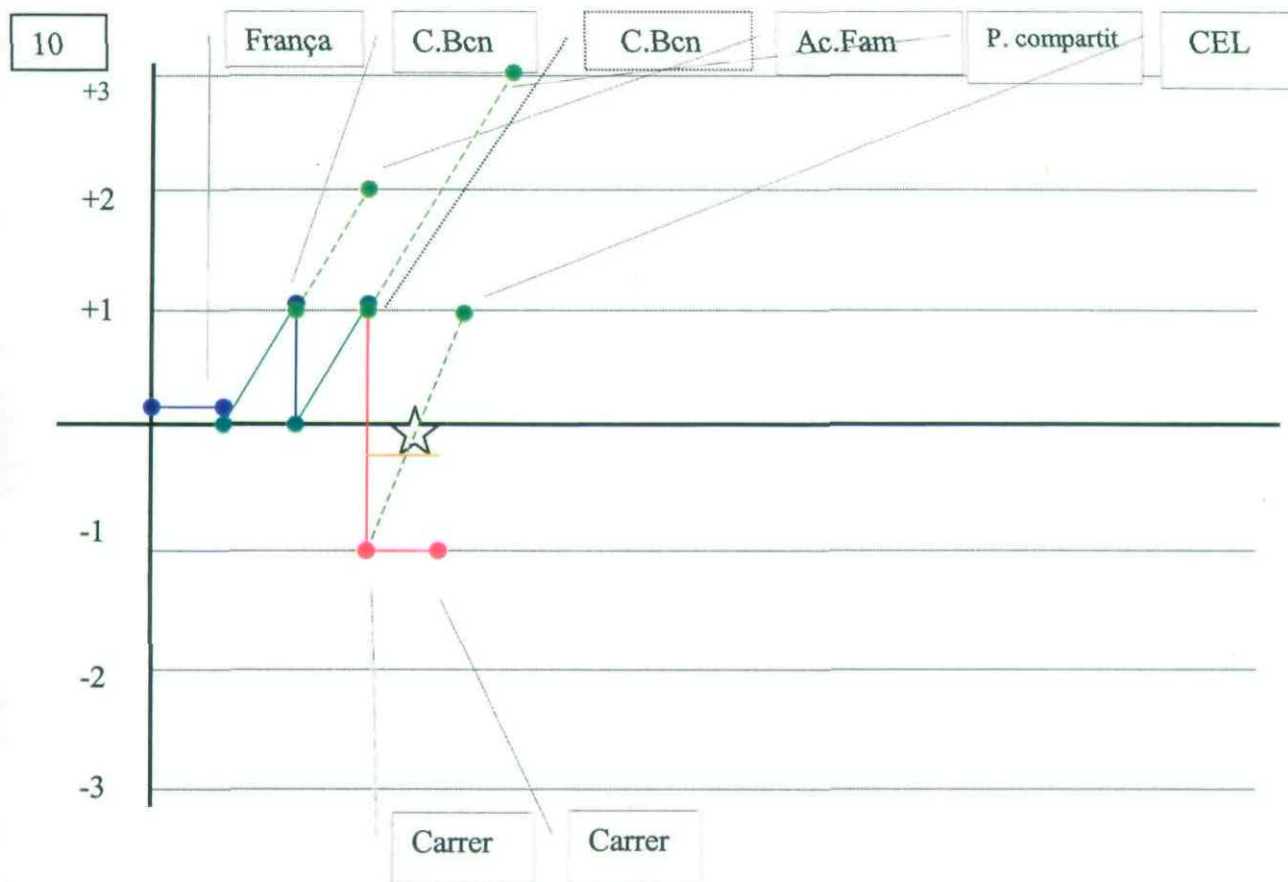
7

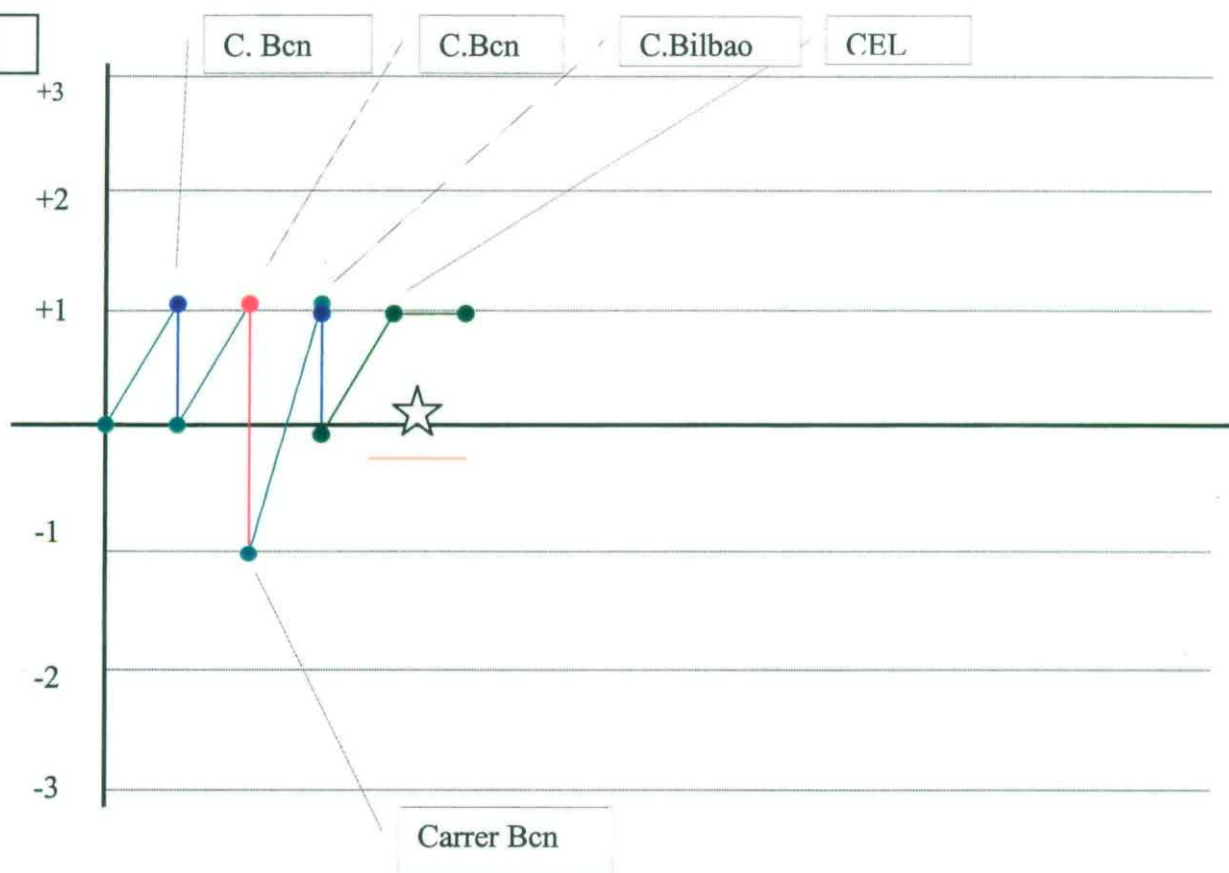
8

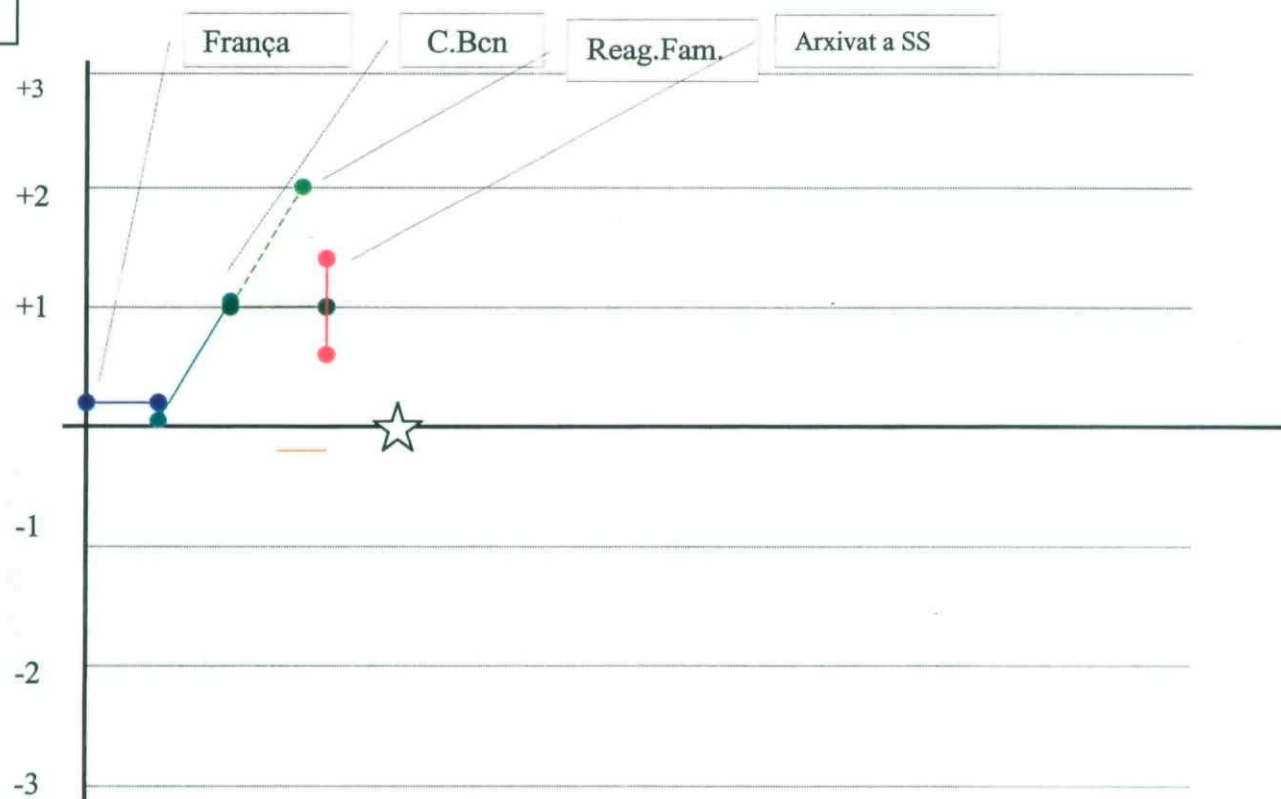

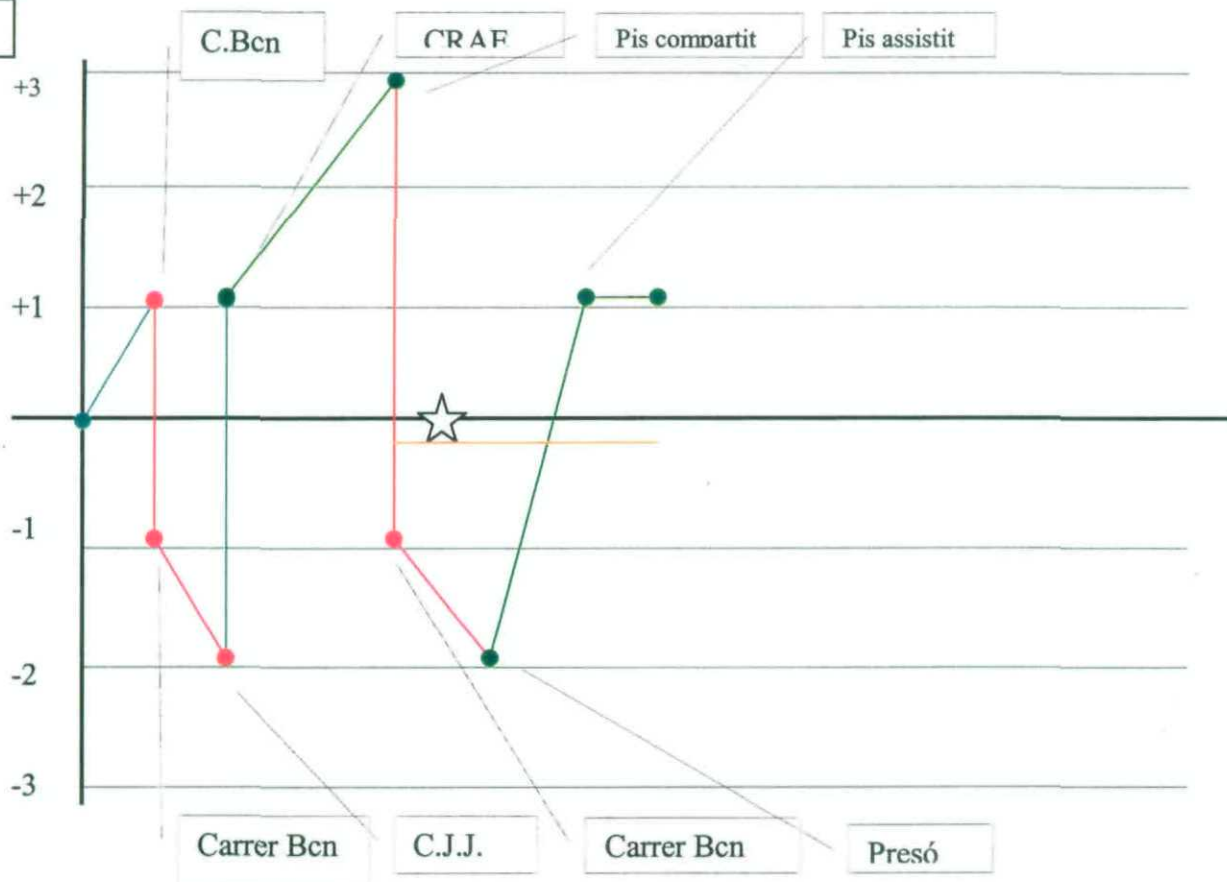
12

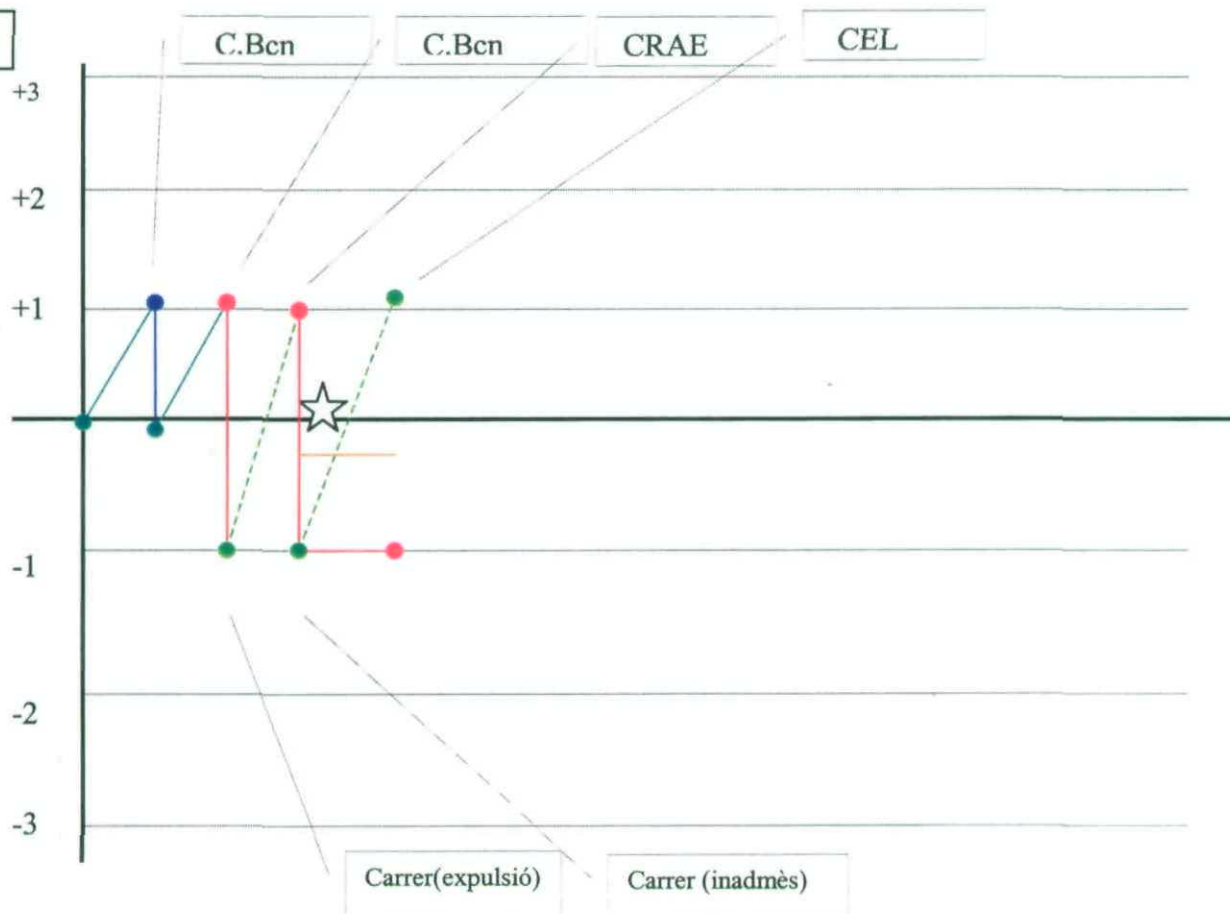
13

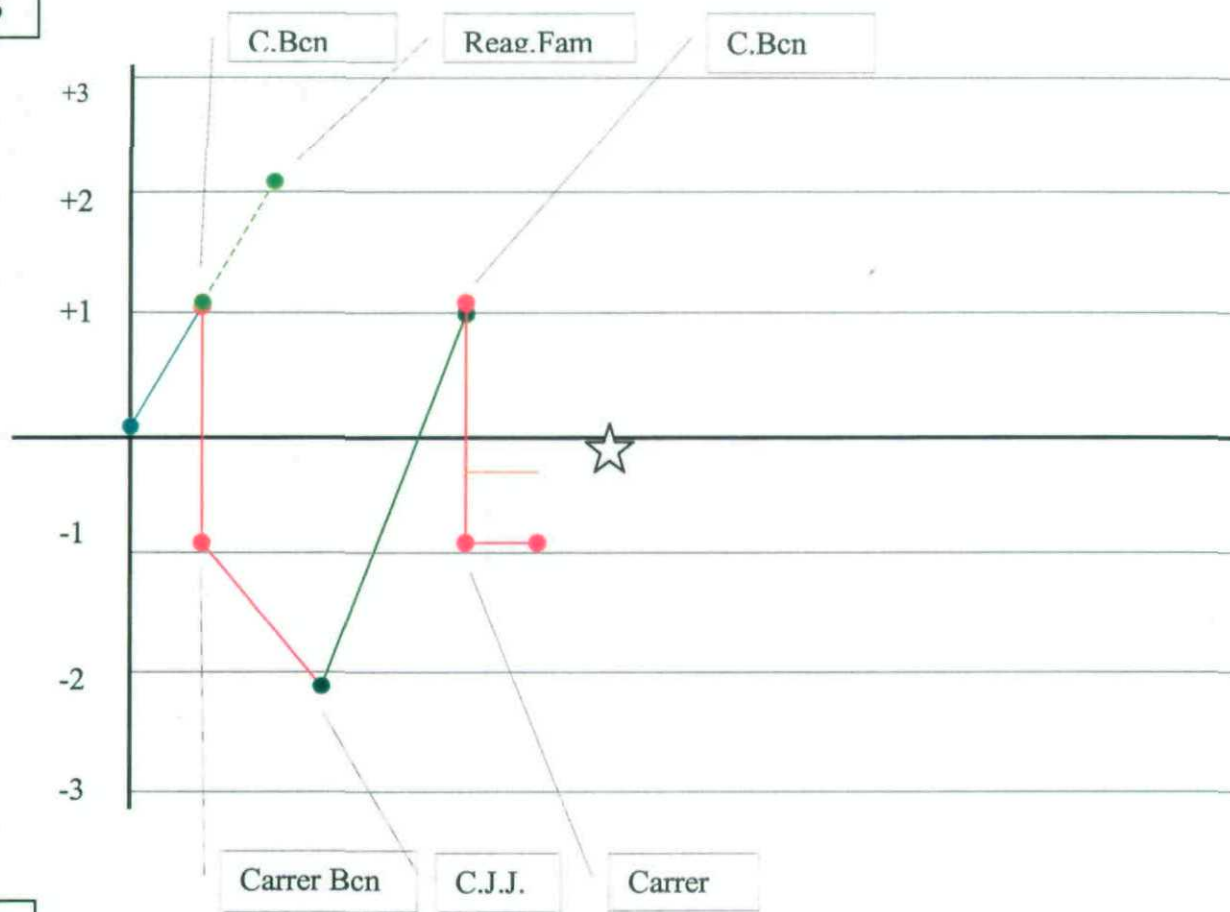
14

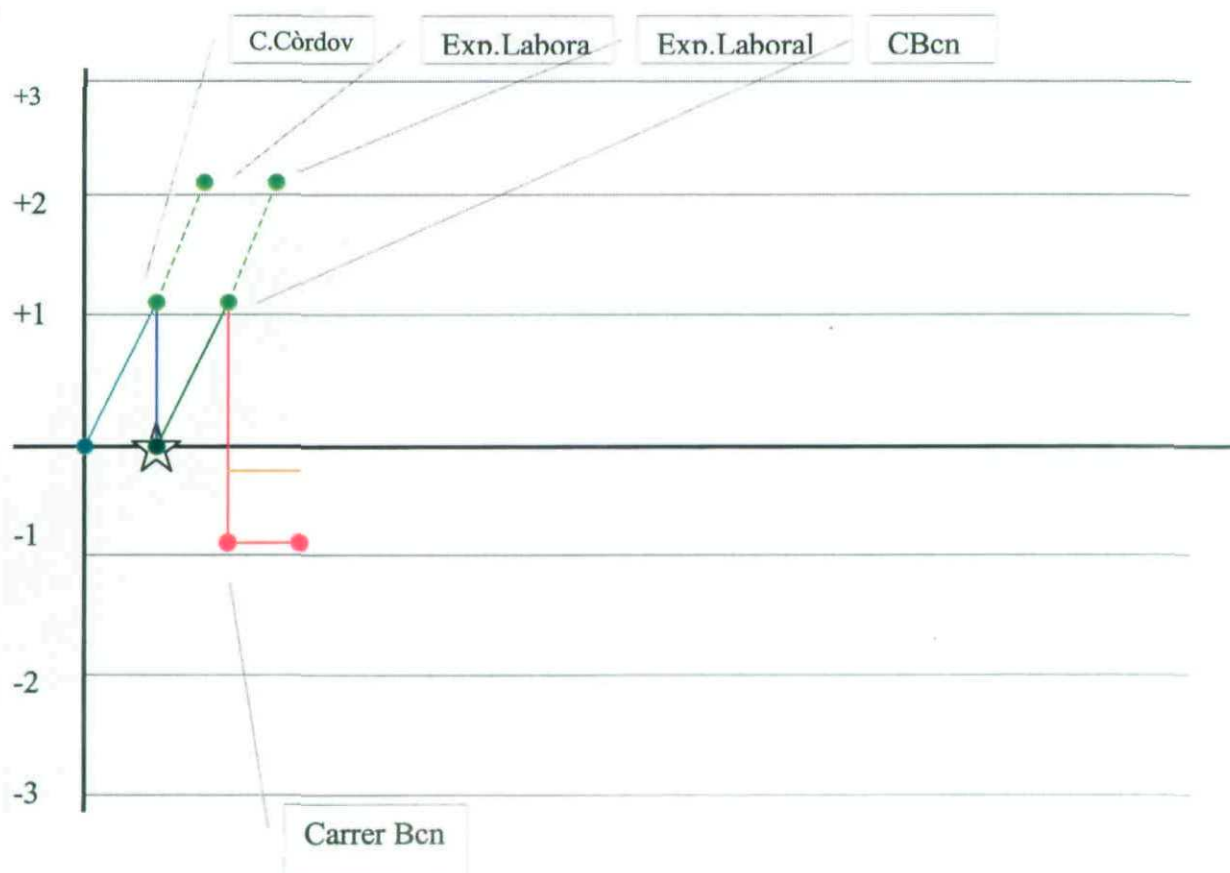
15

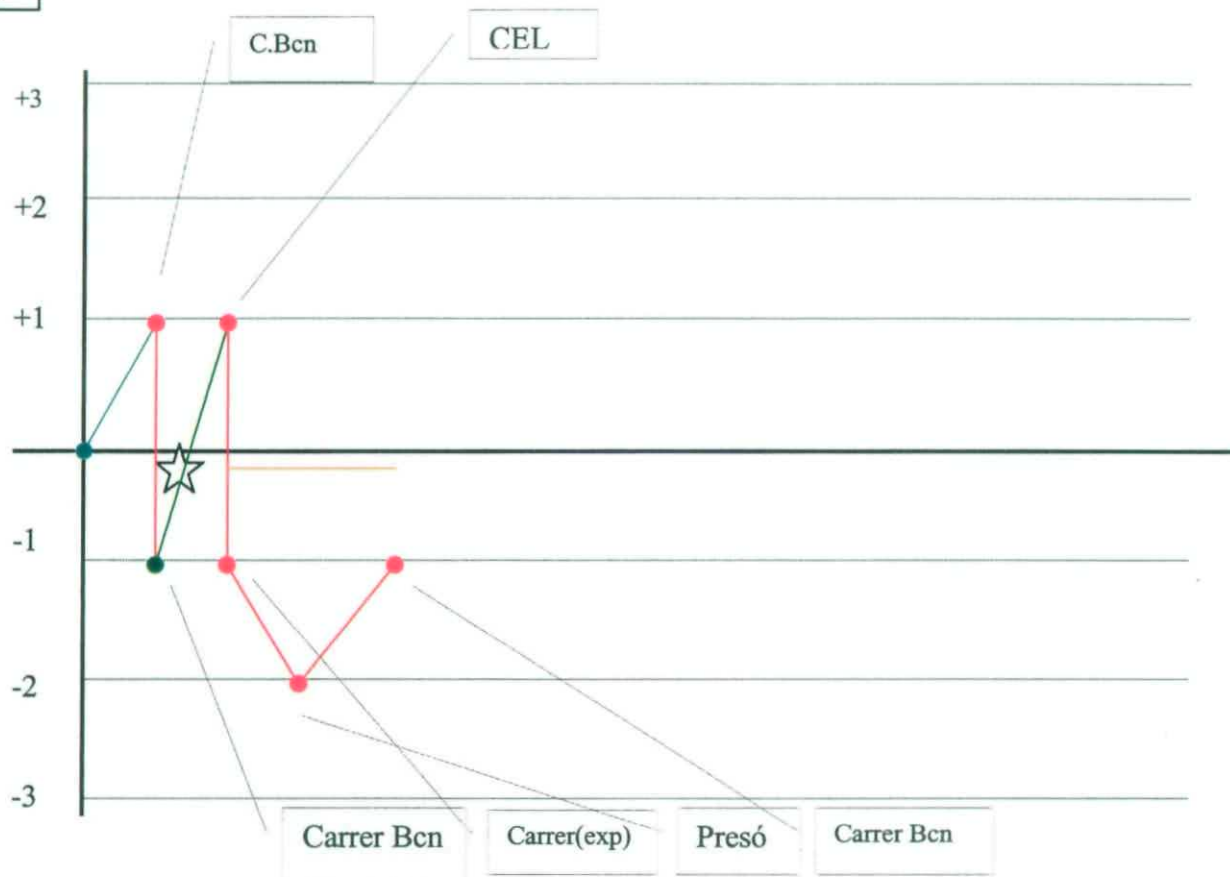
16

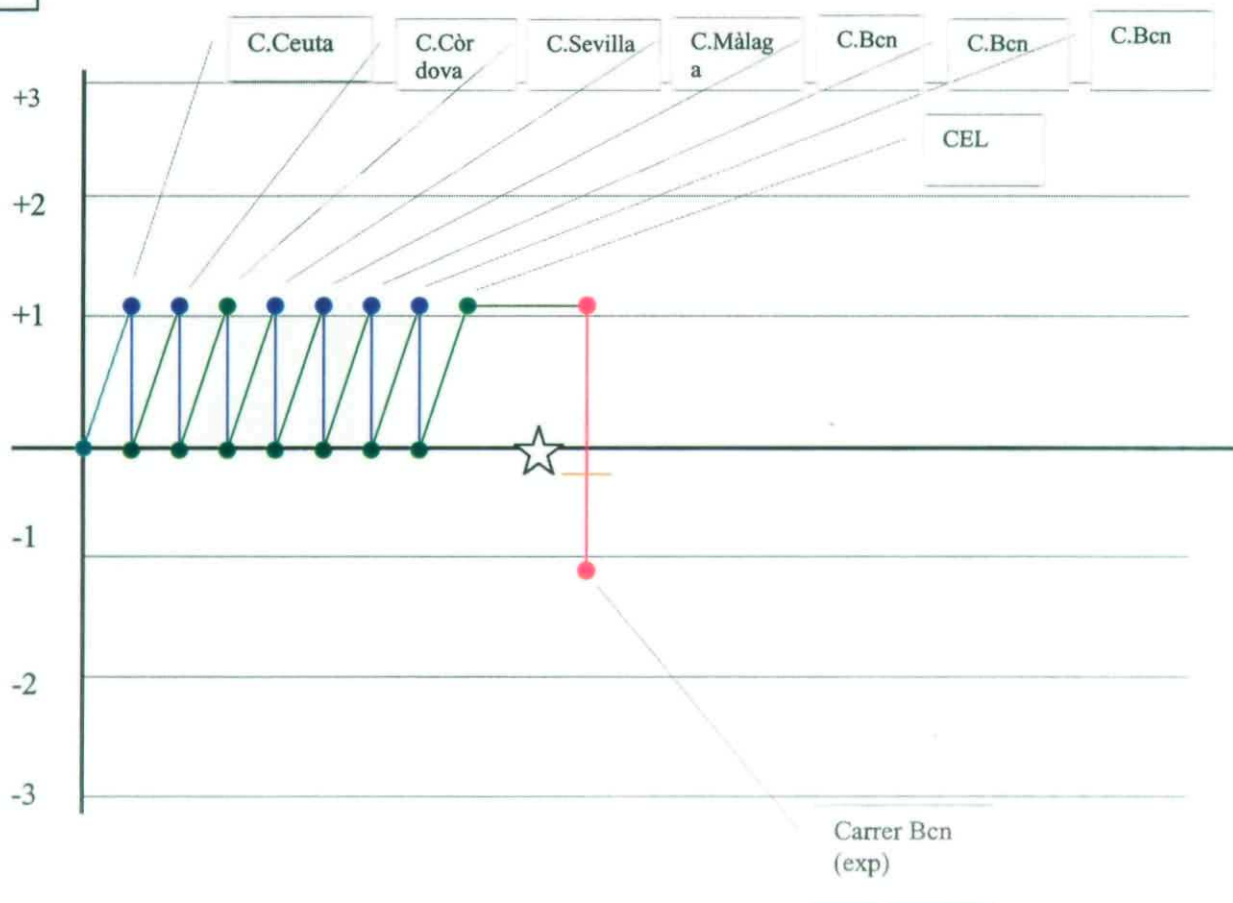
17

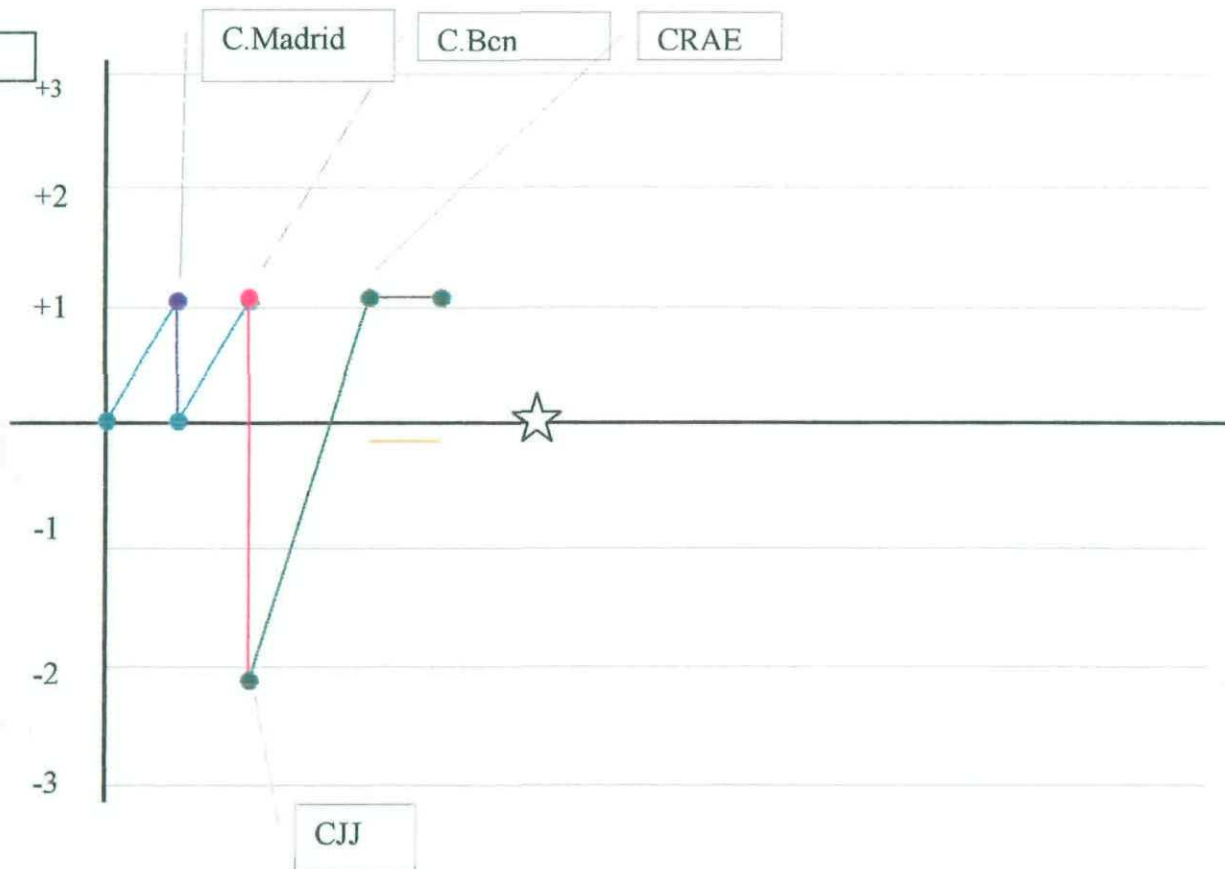
18

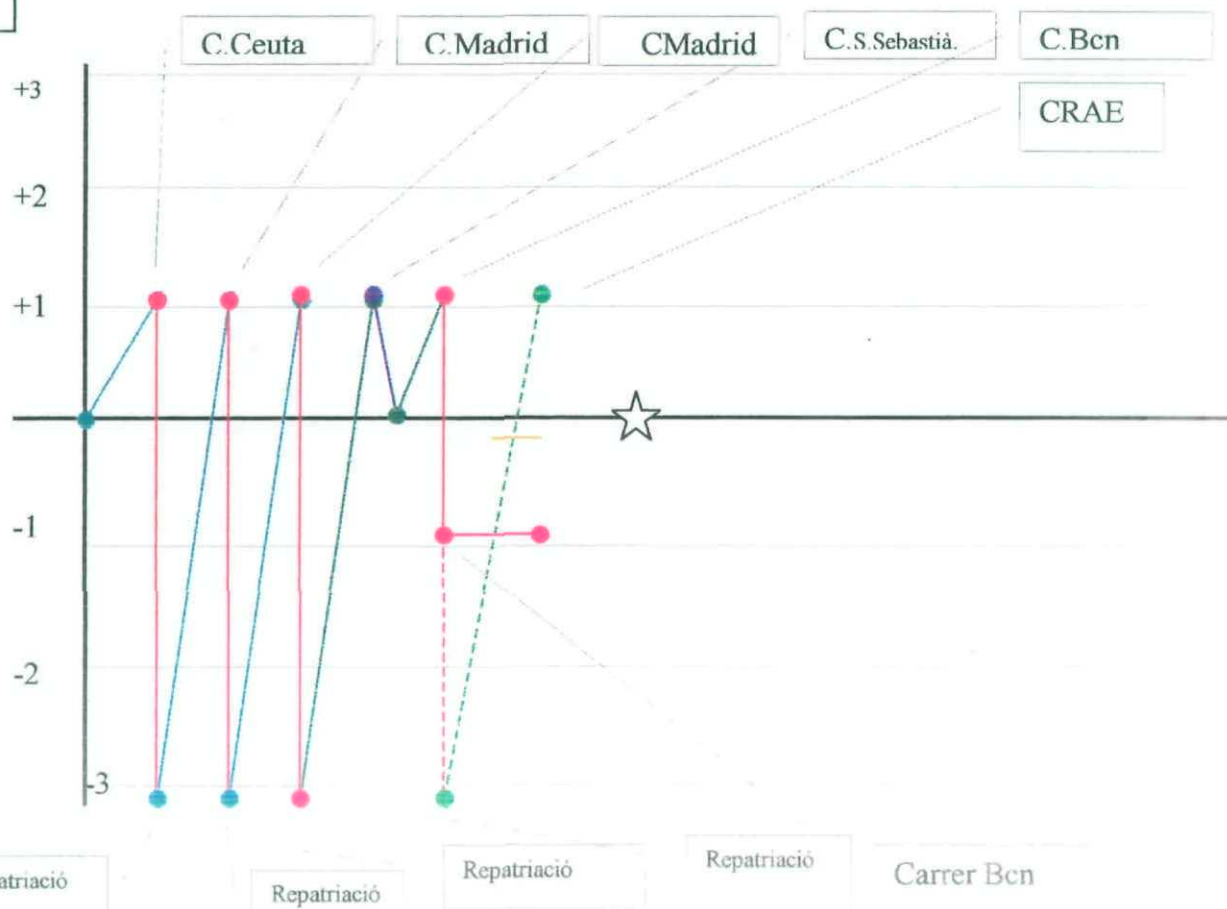
19

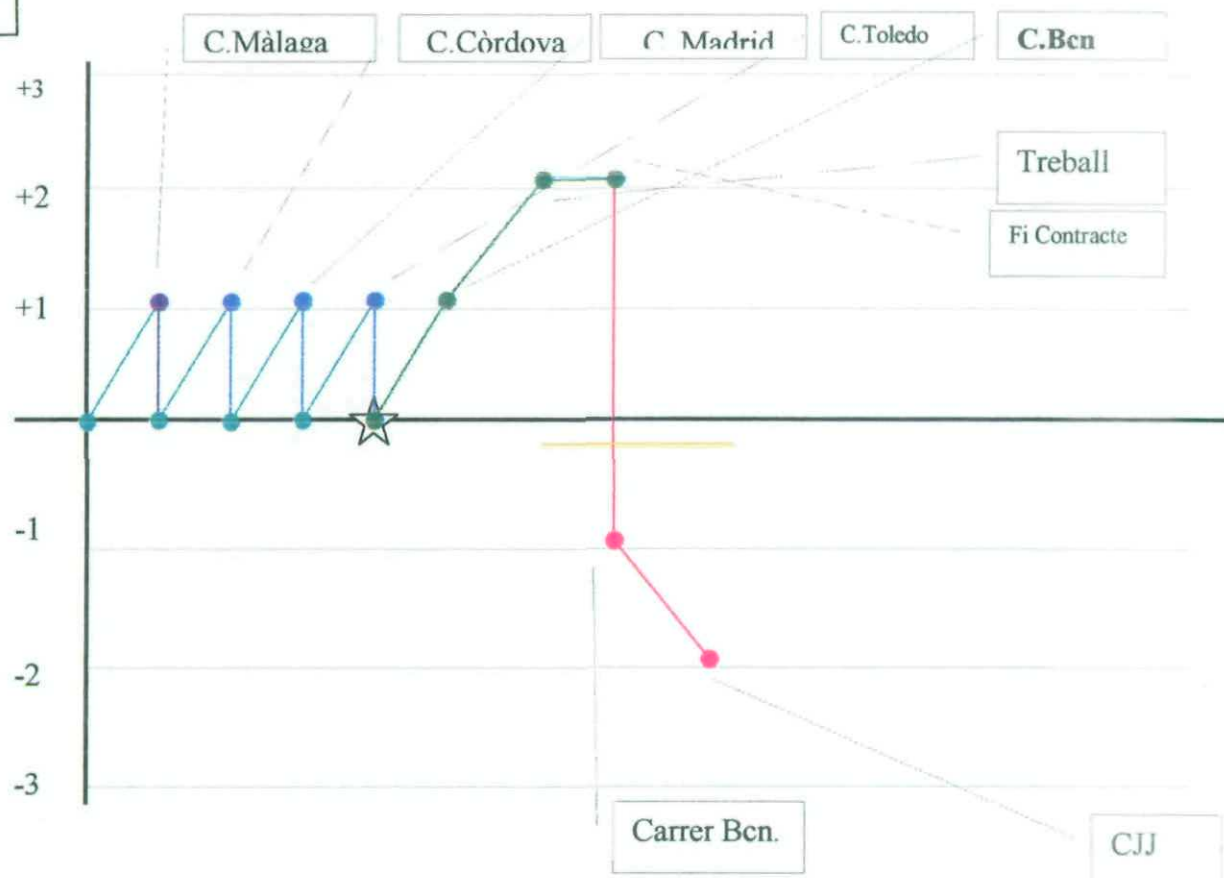
22

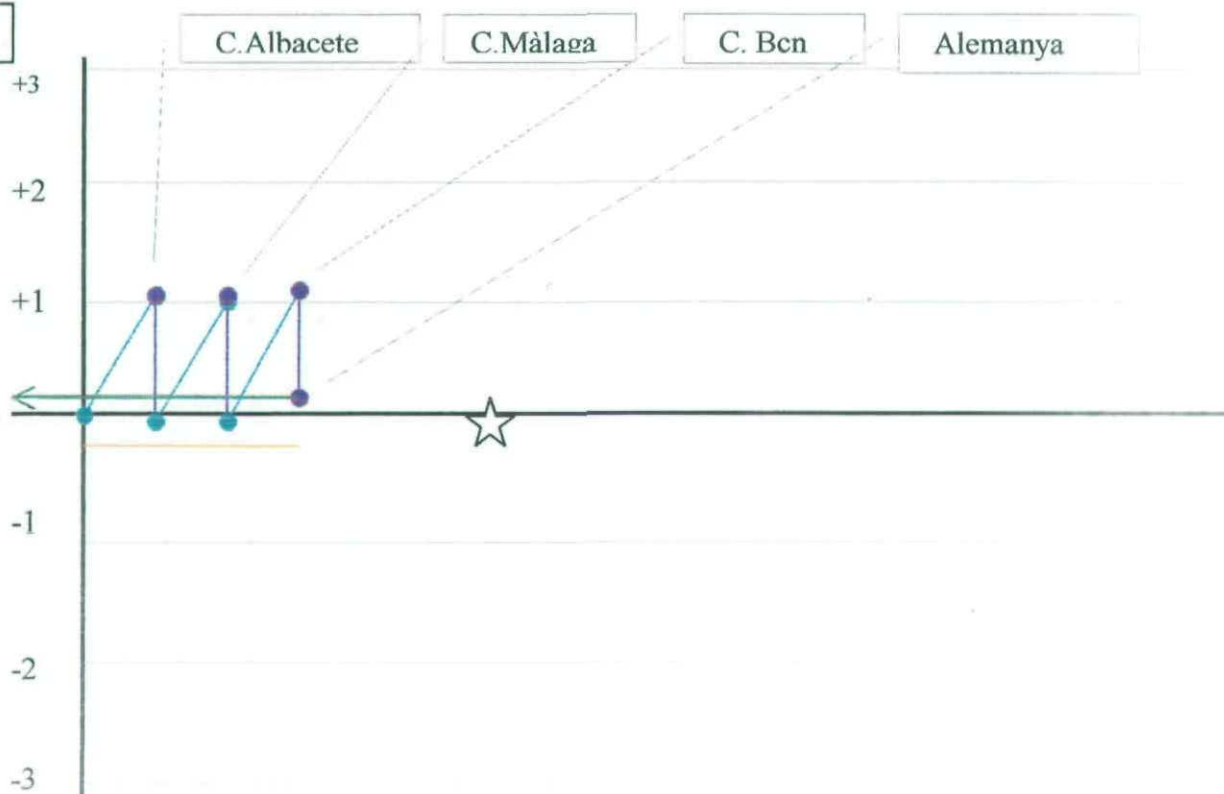
23

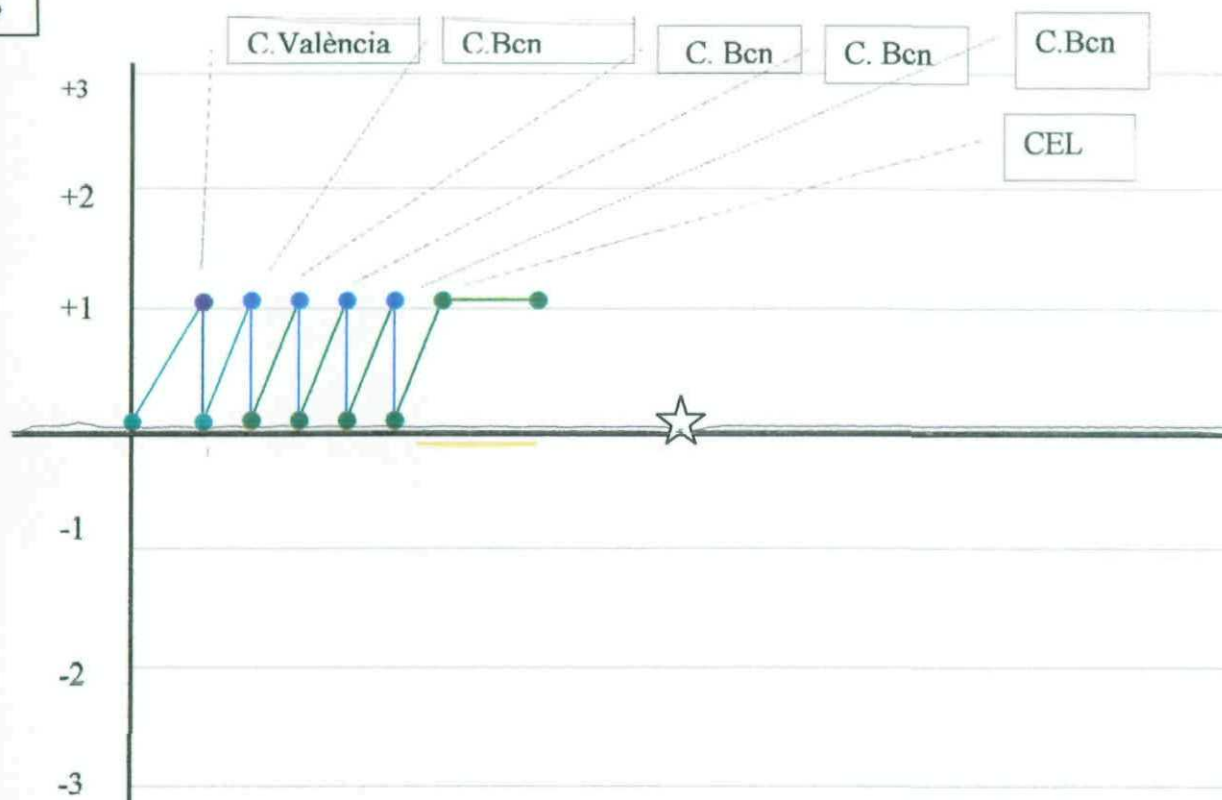
24

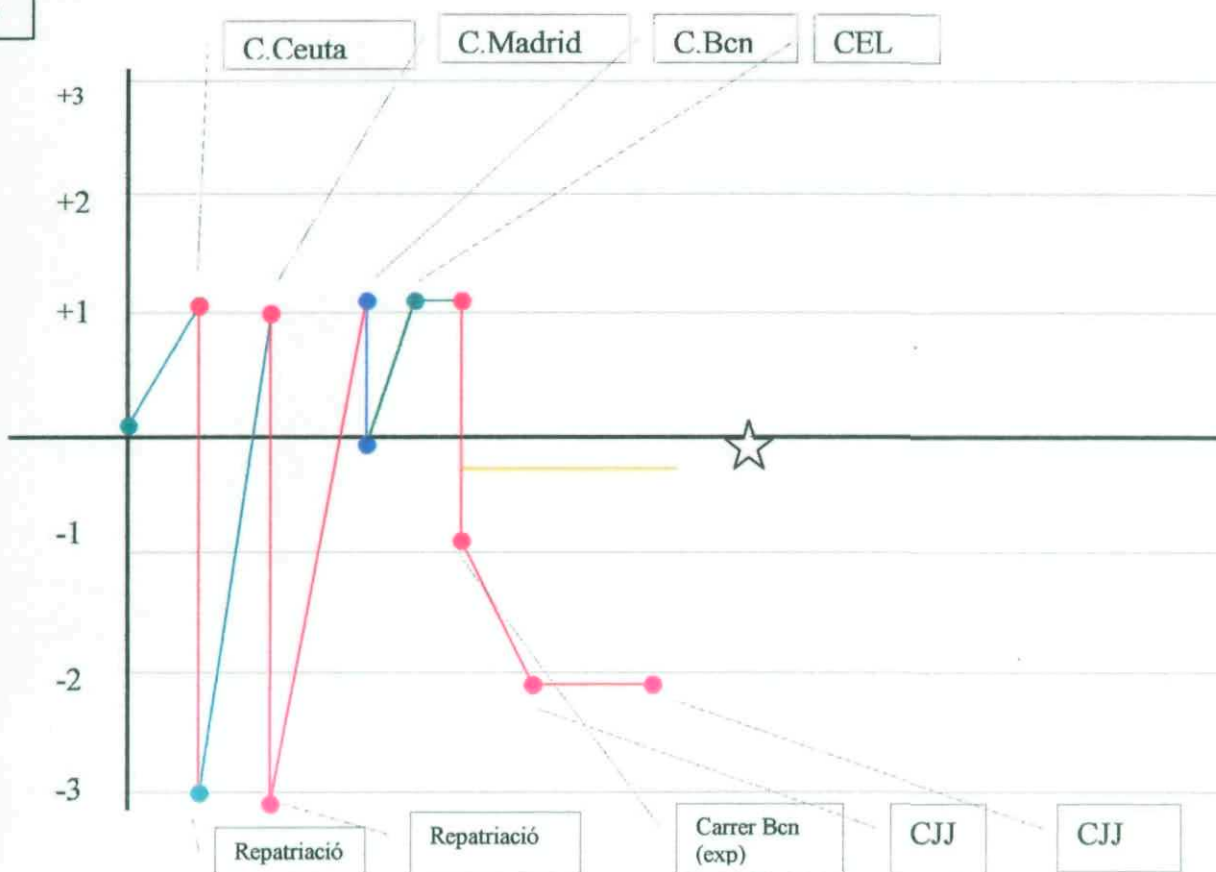
25

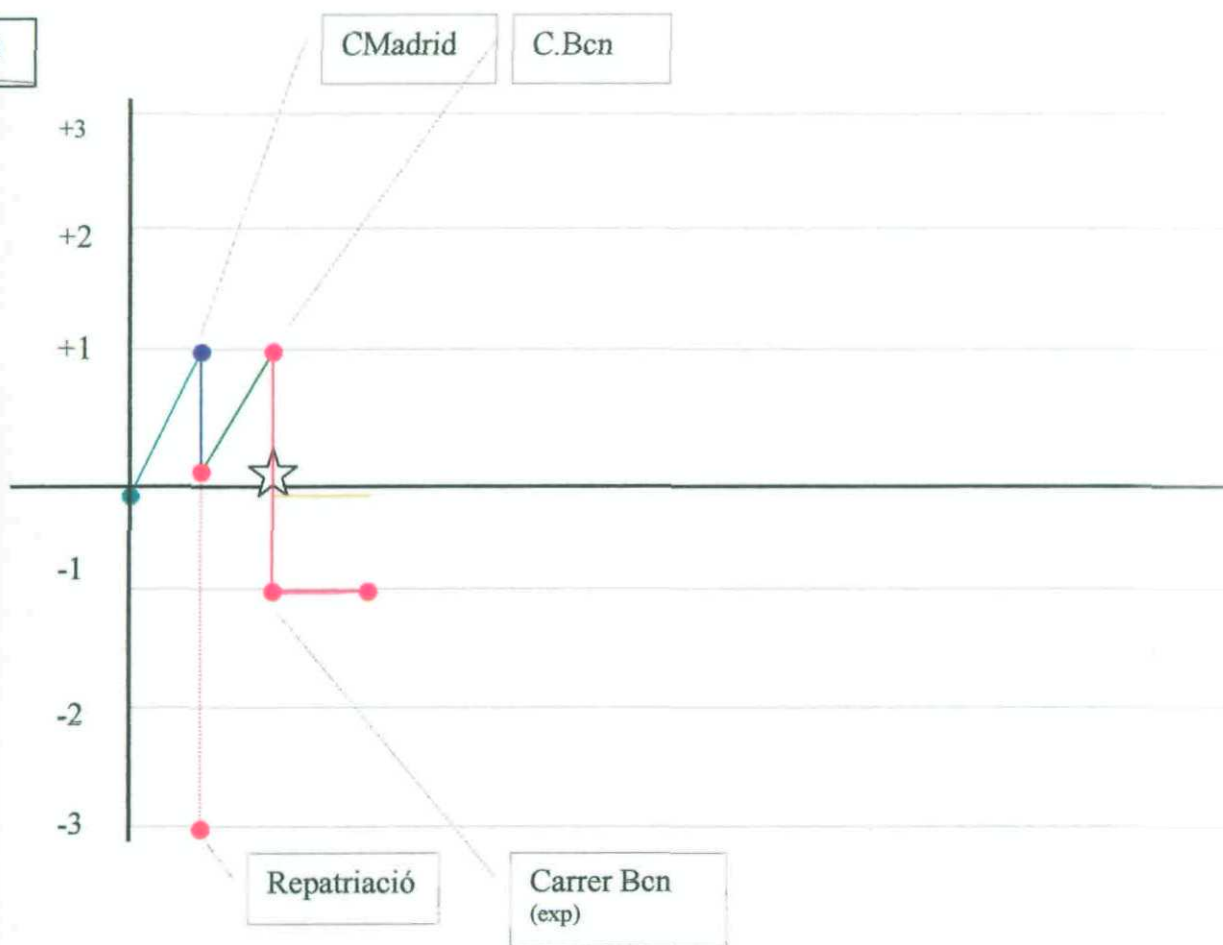
26

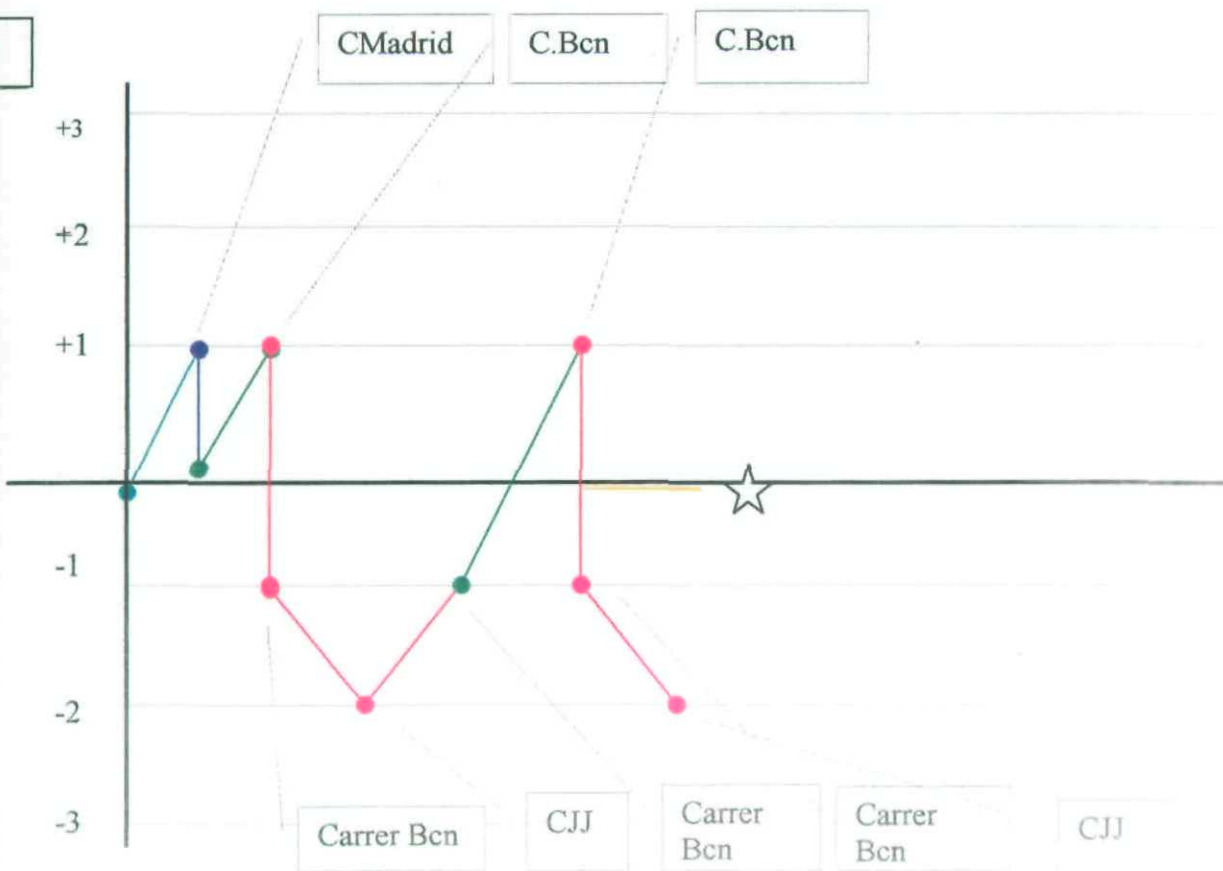
27

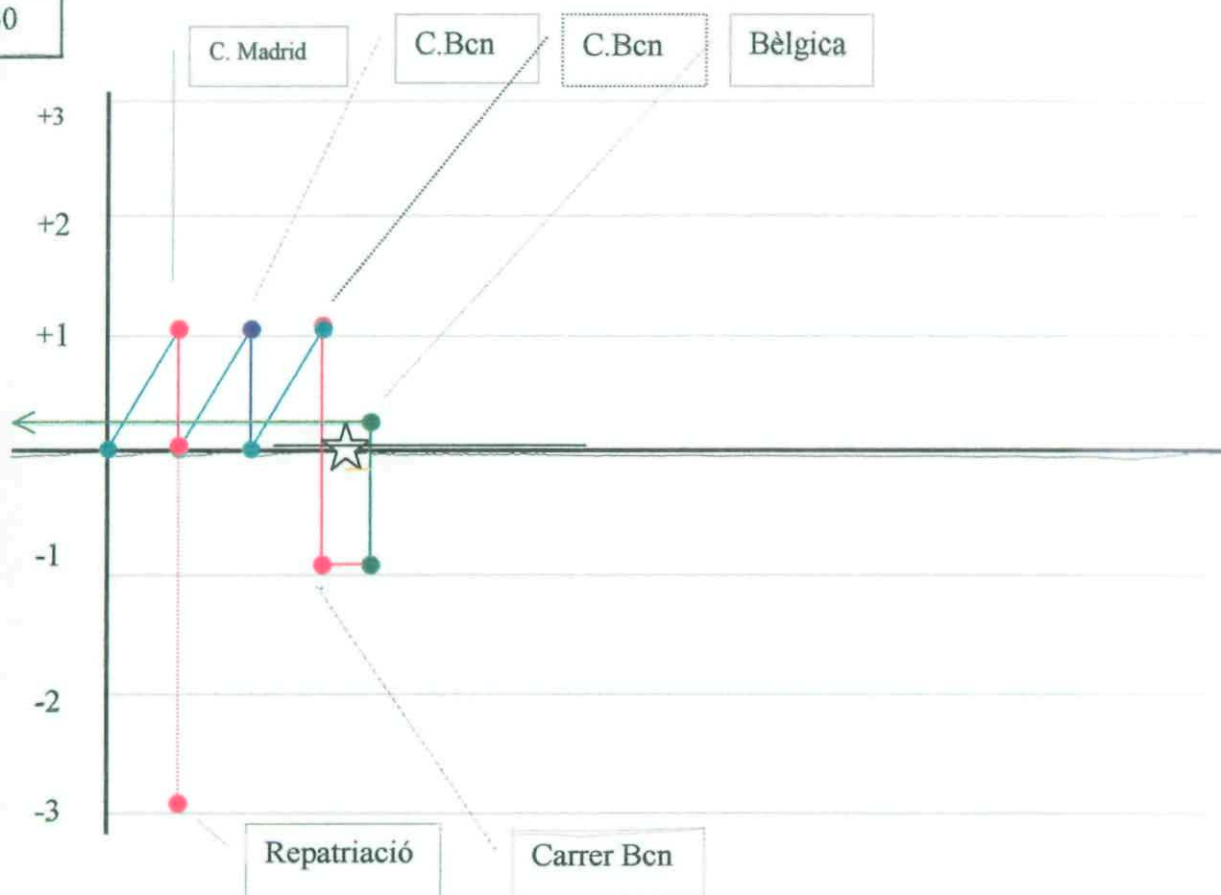
28

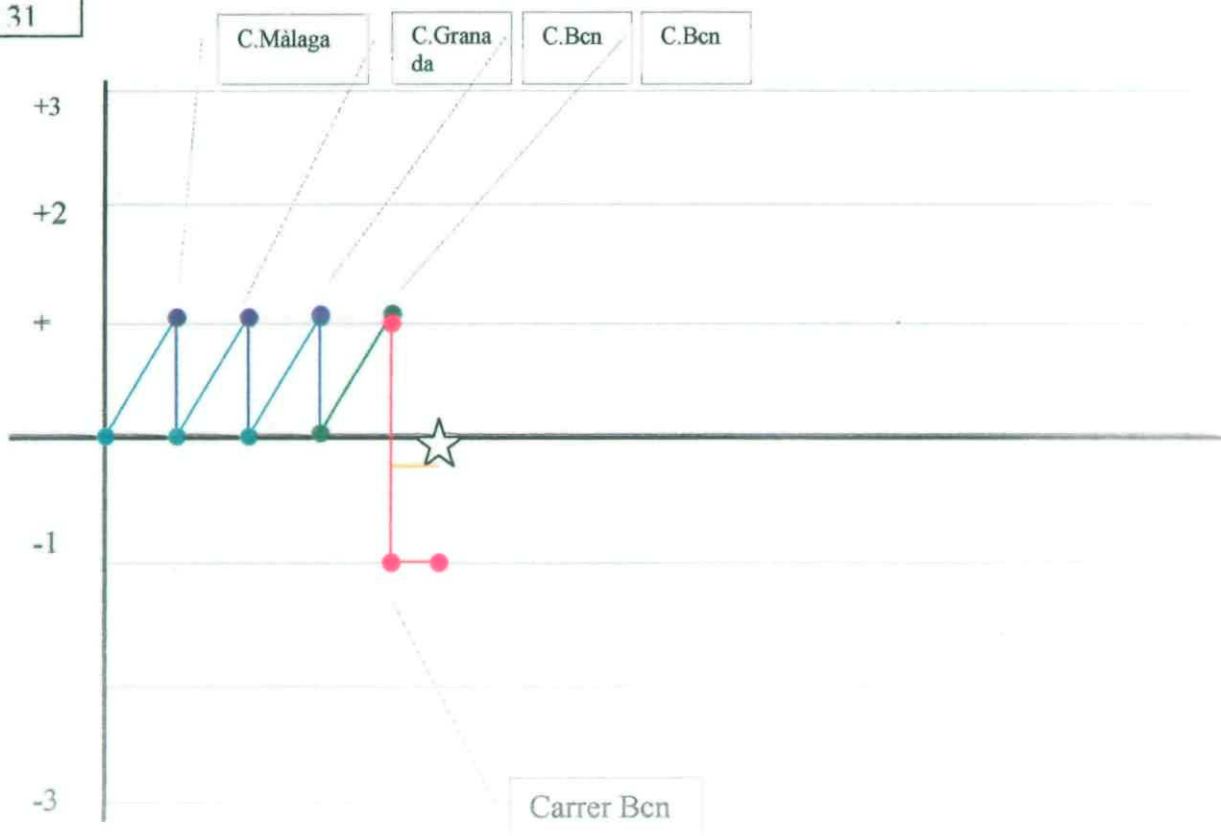
29

30

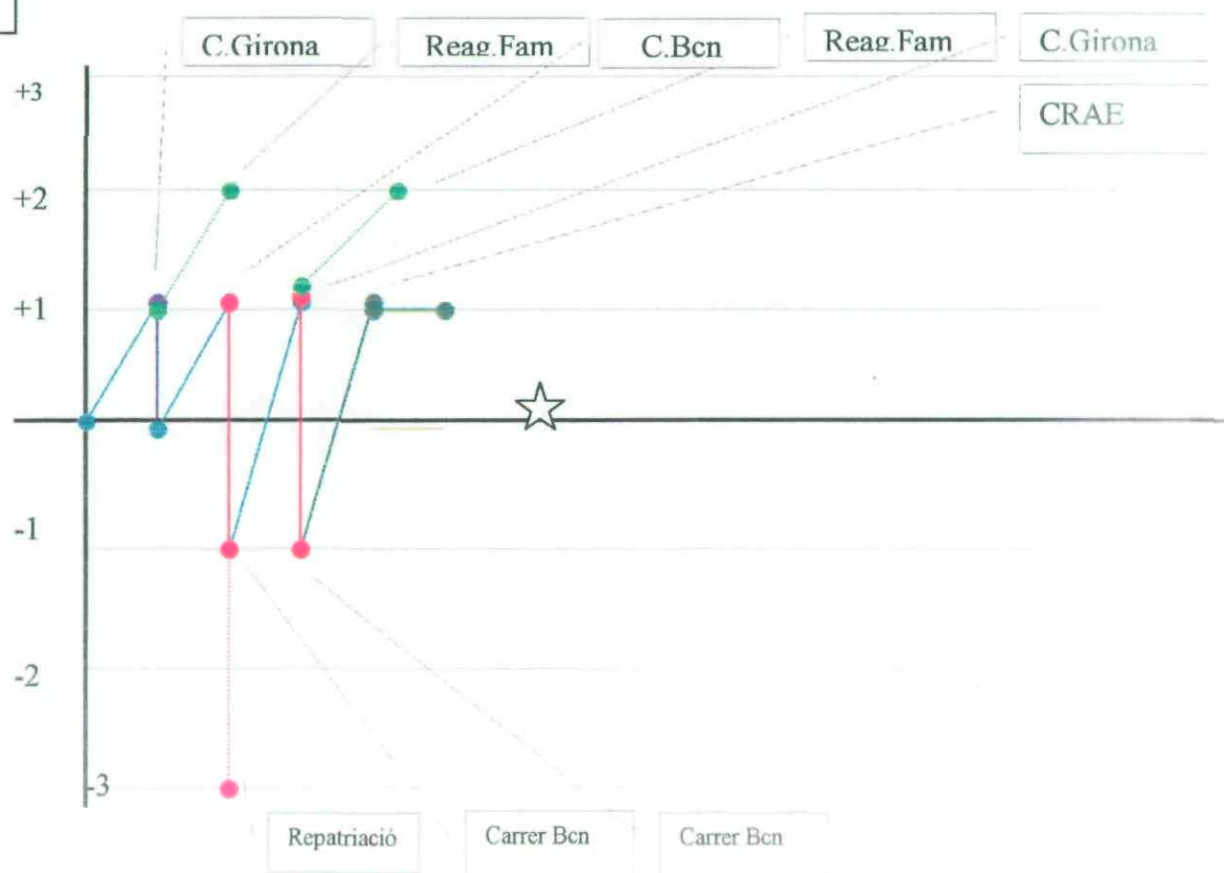
31

32

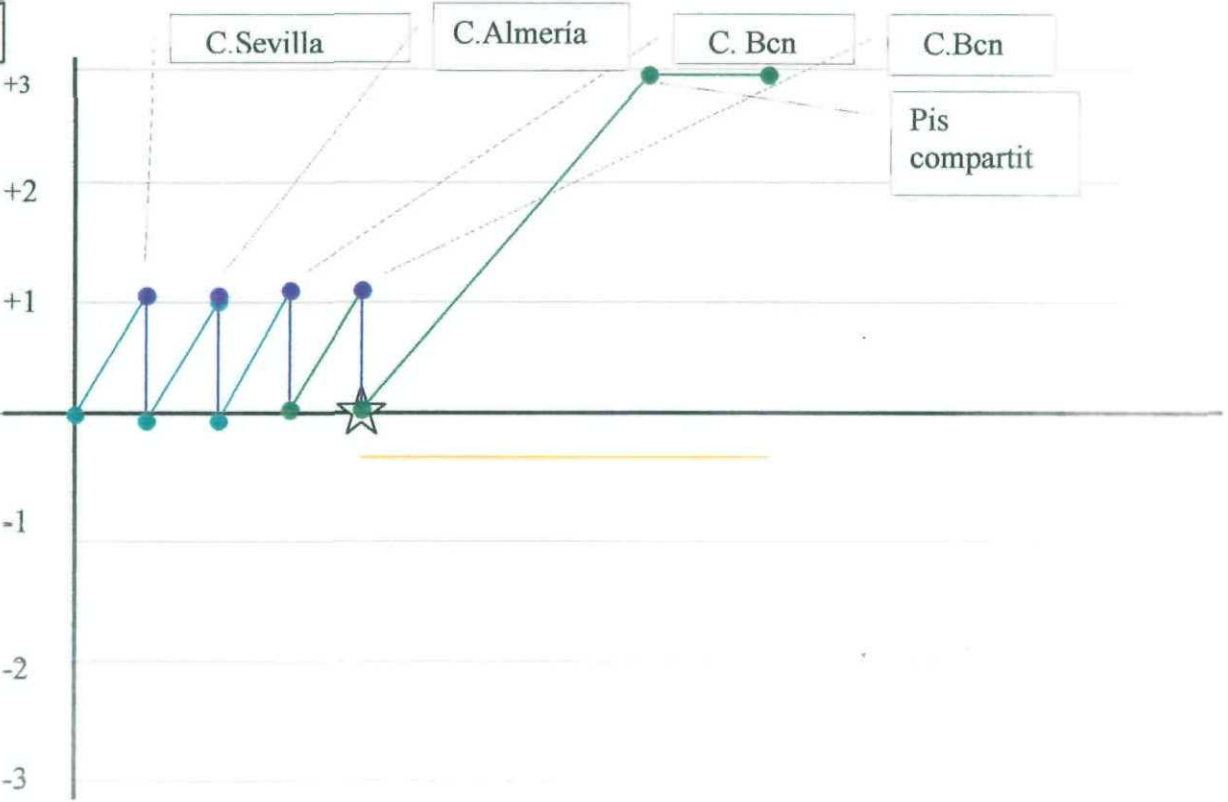
33

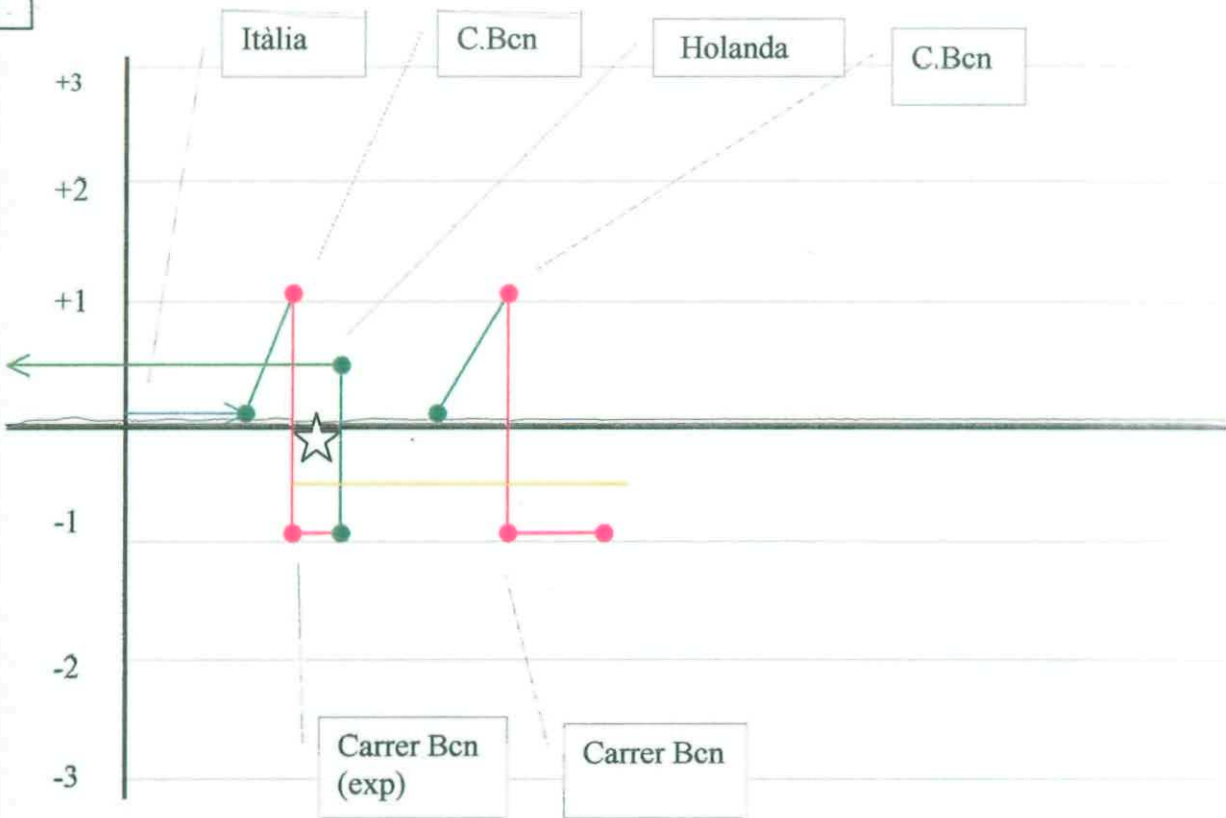
34

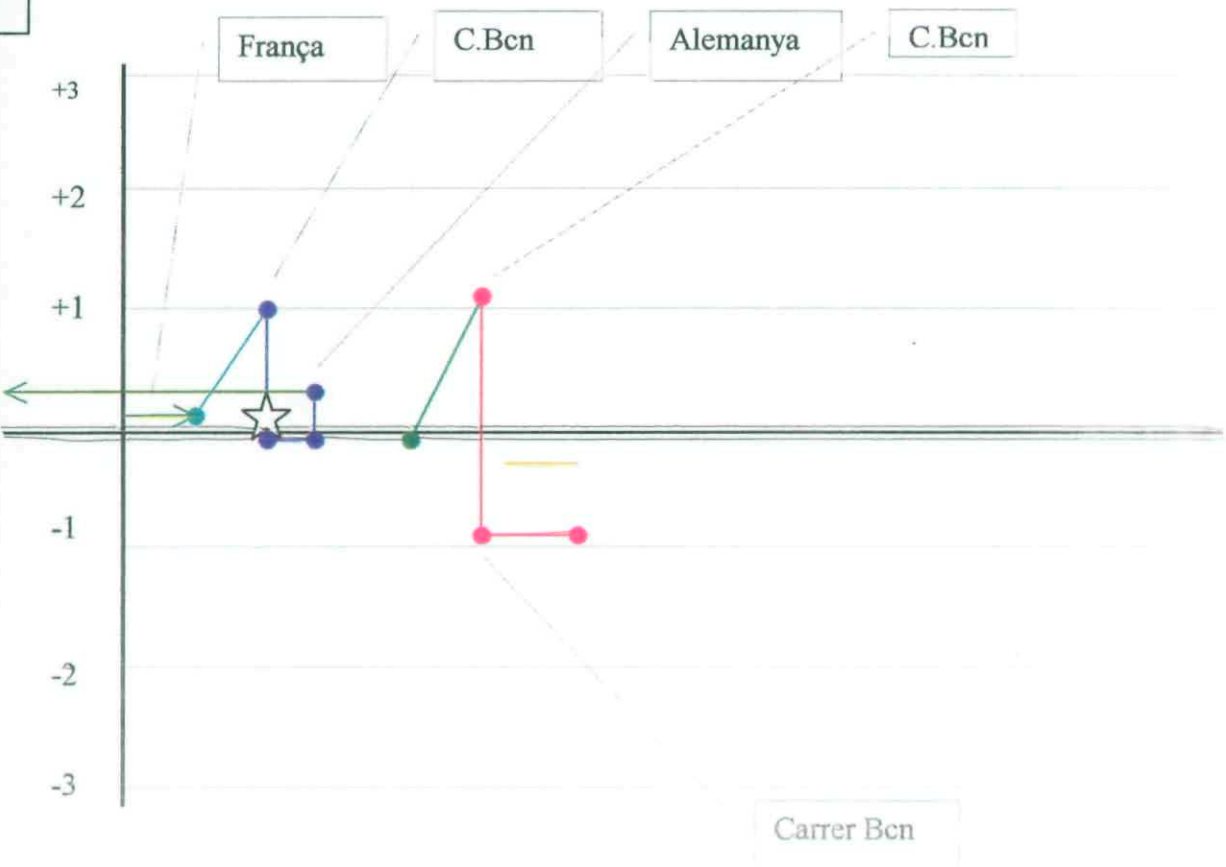
35

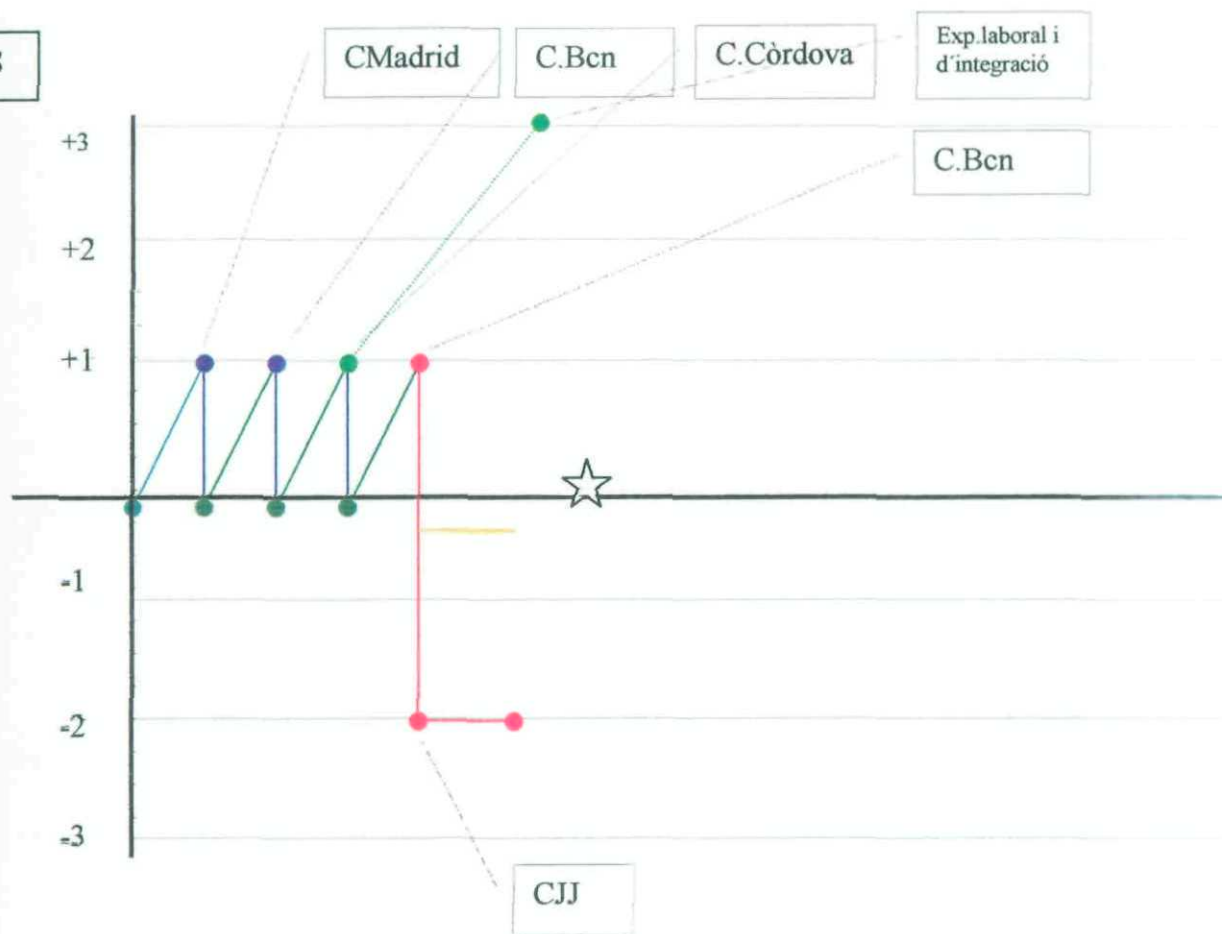
36

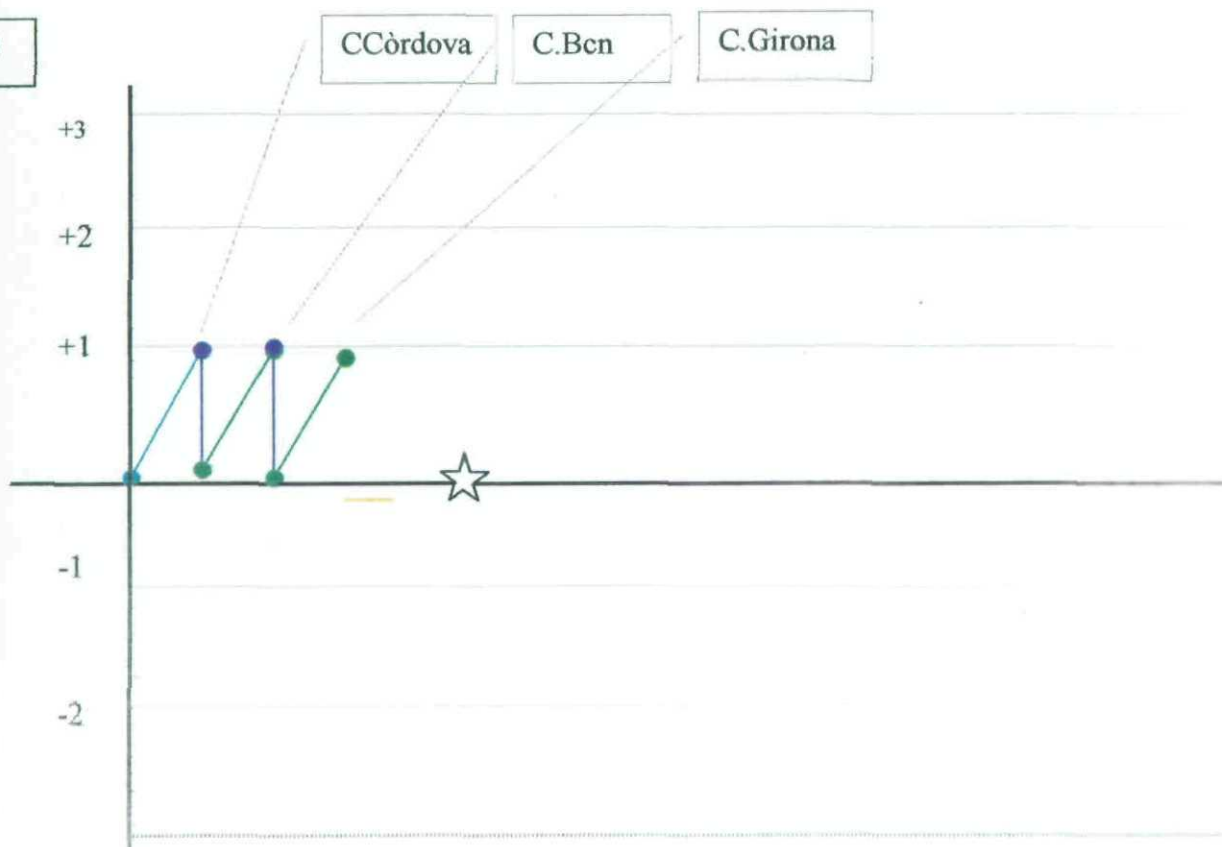
37

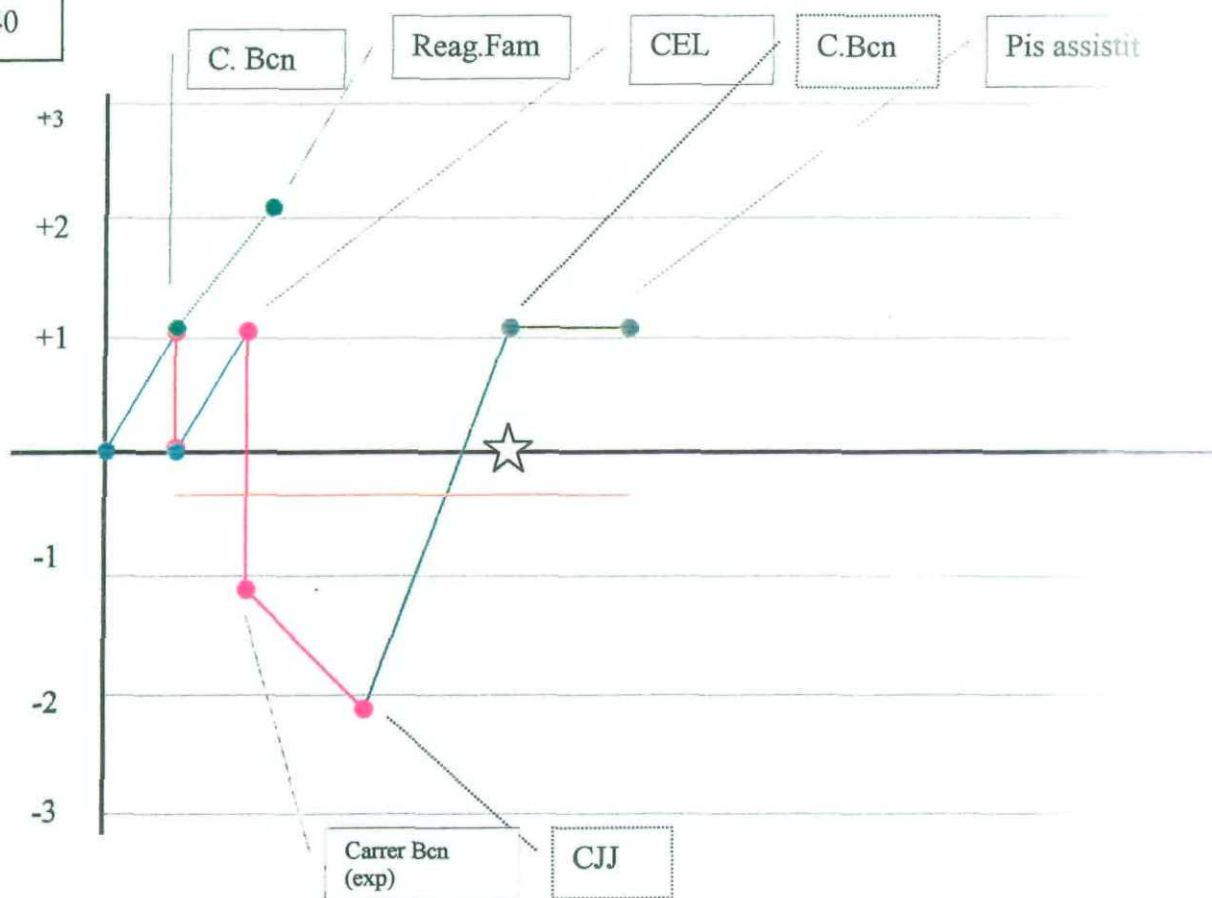
38

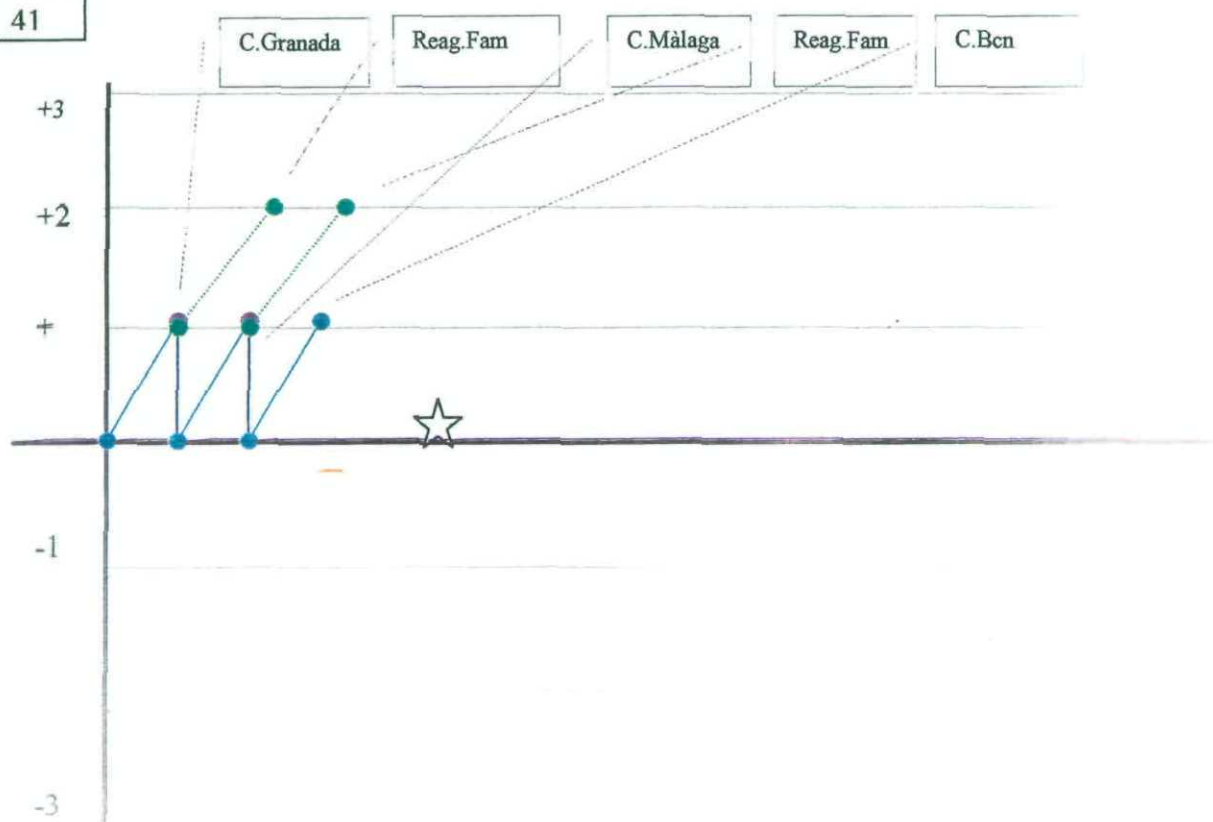
39

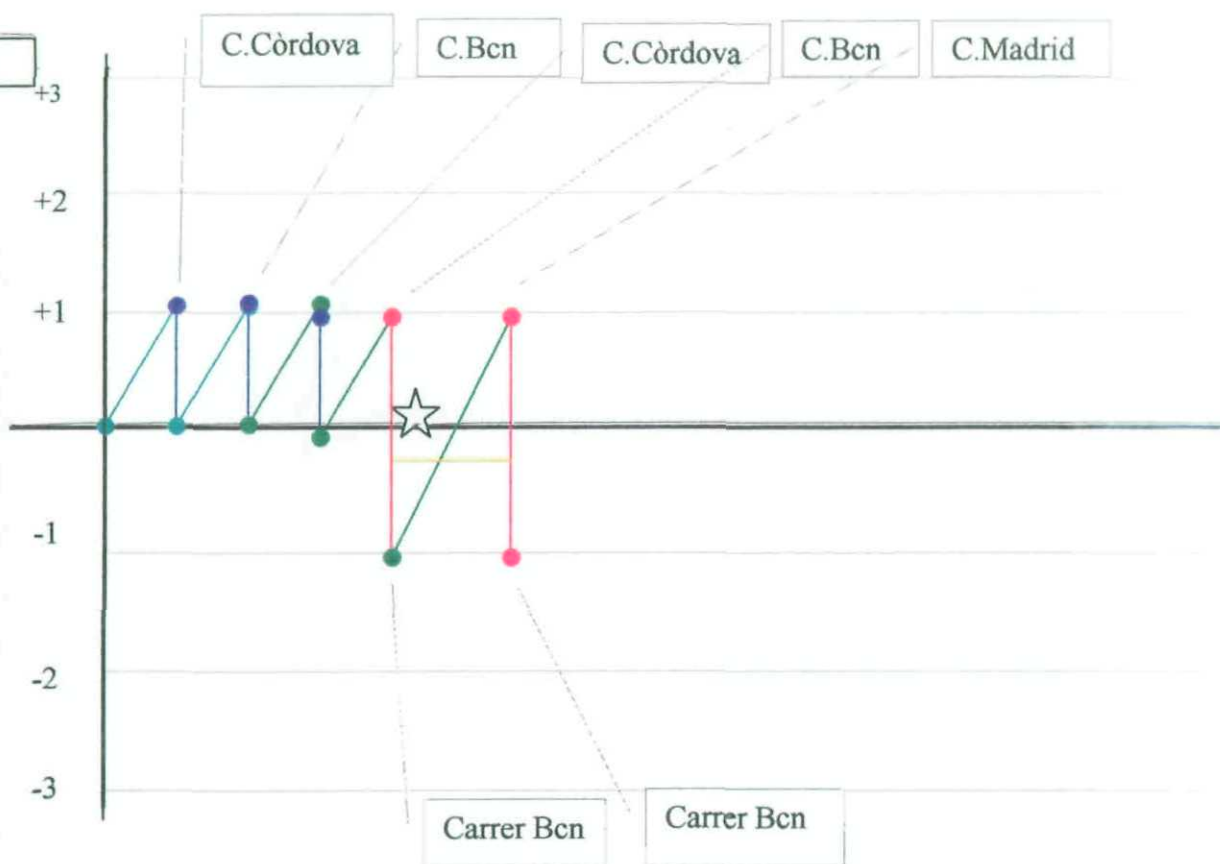
40

41

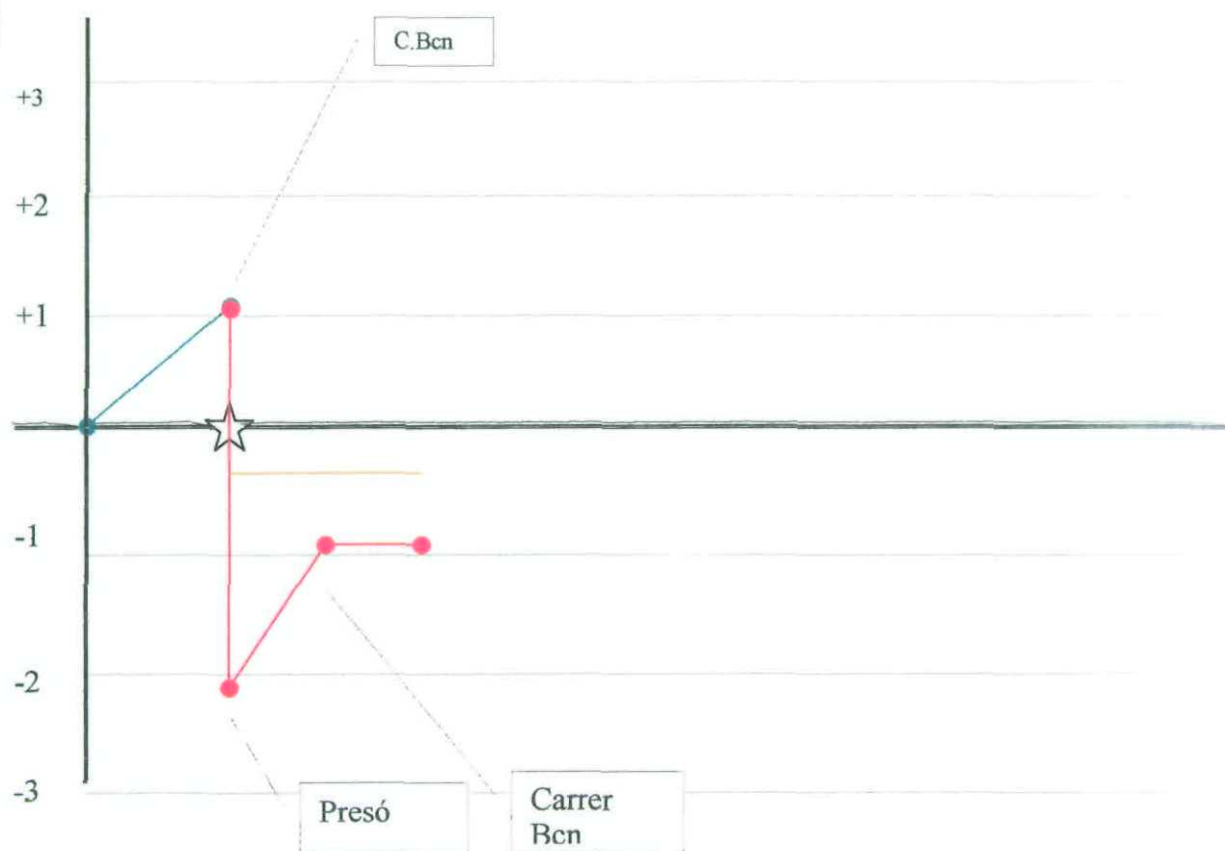
42

43

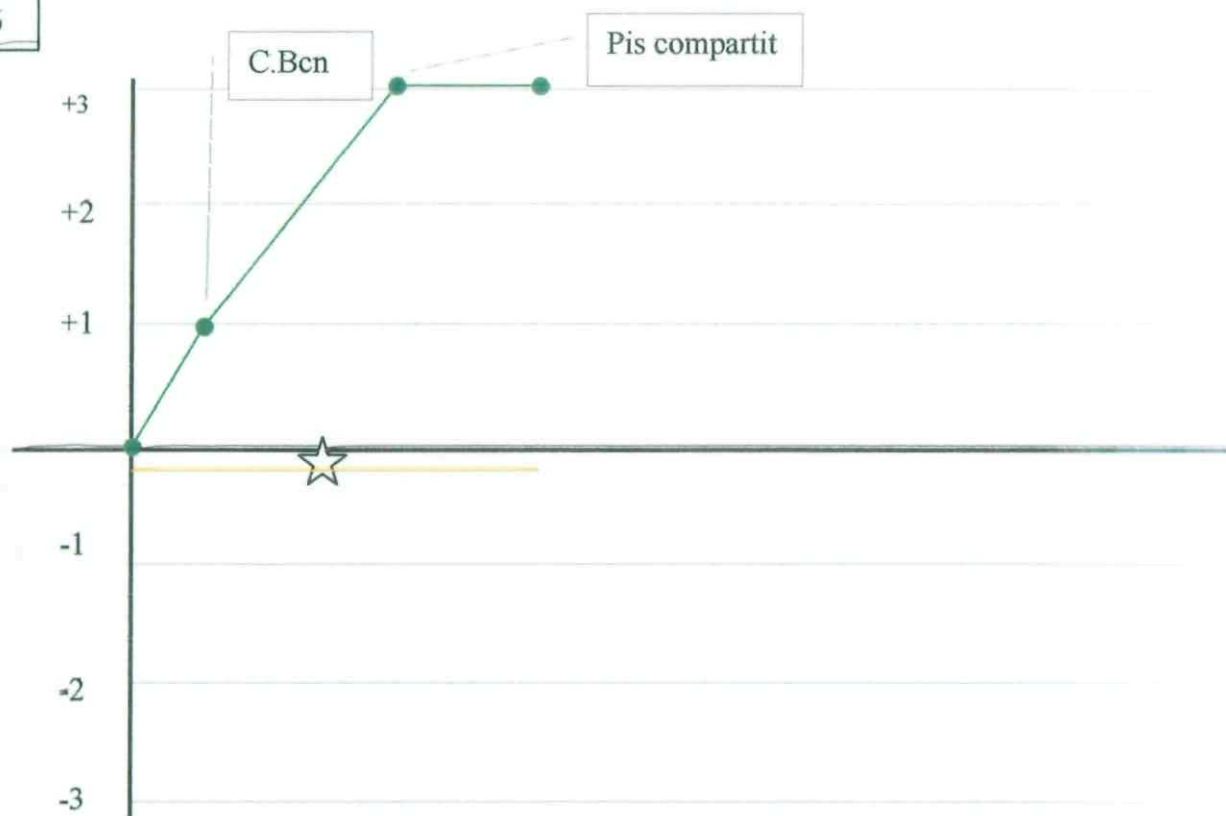
44

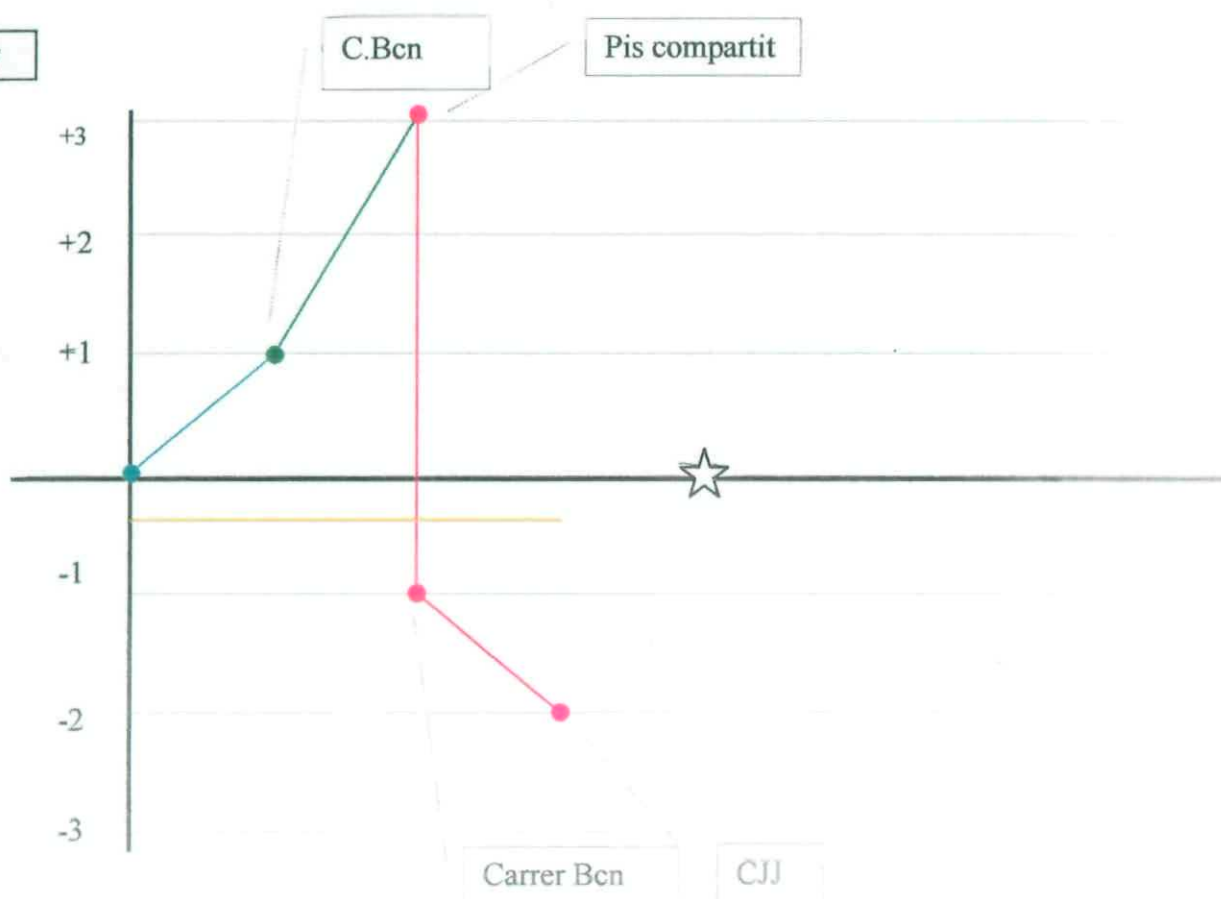
45

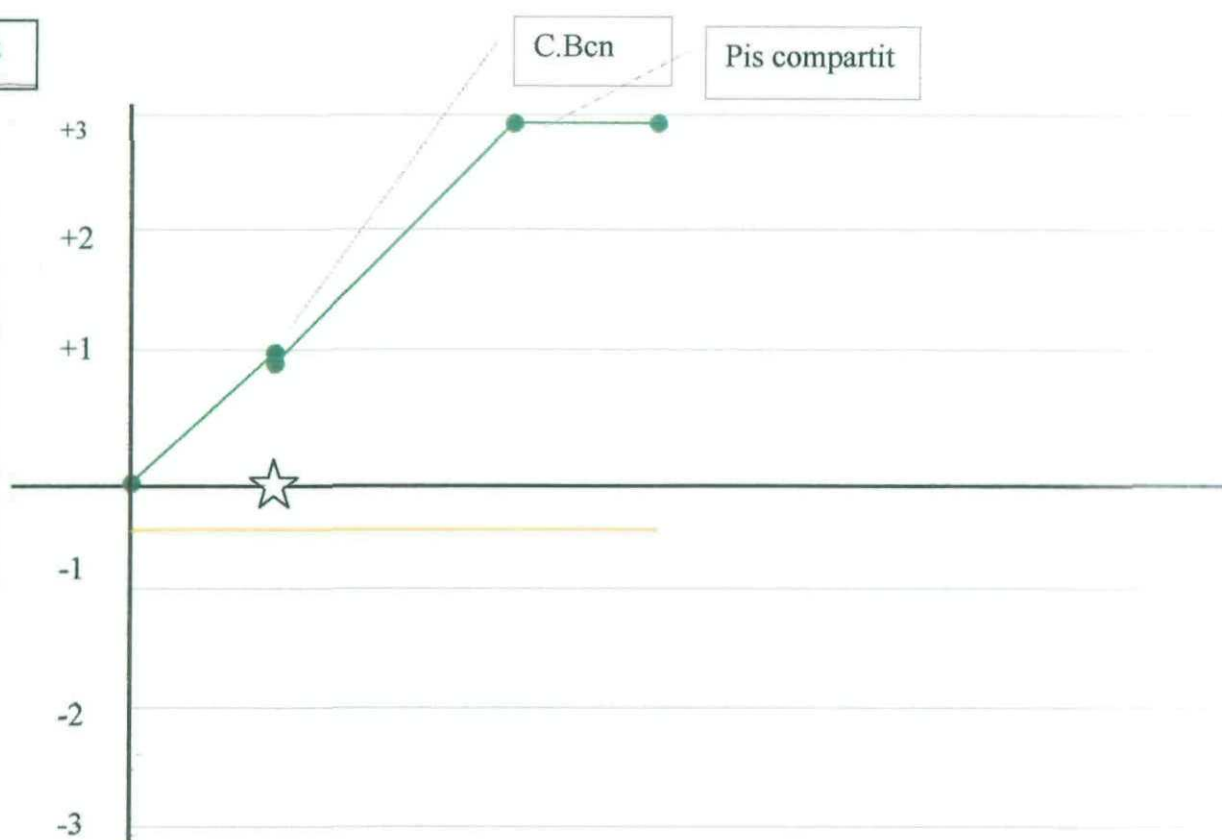
46

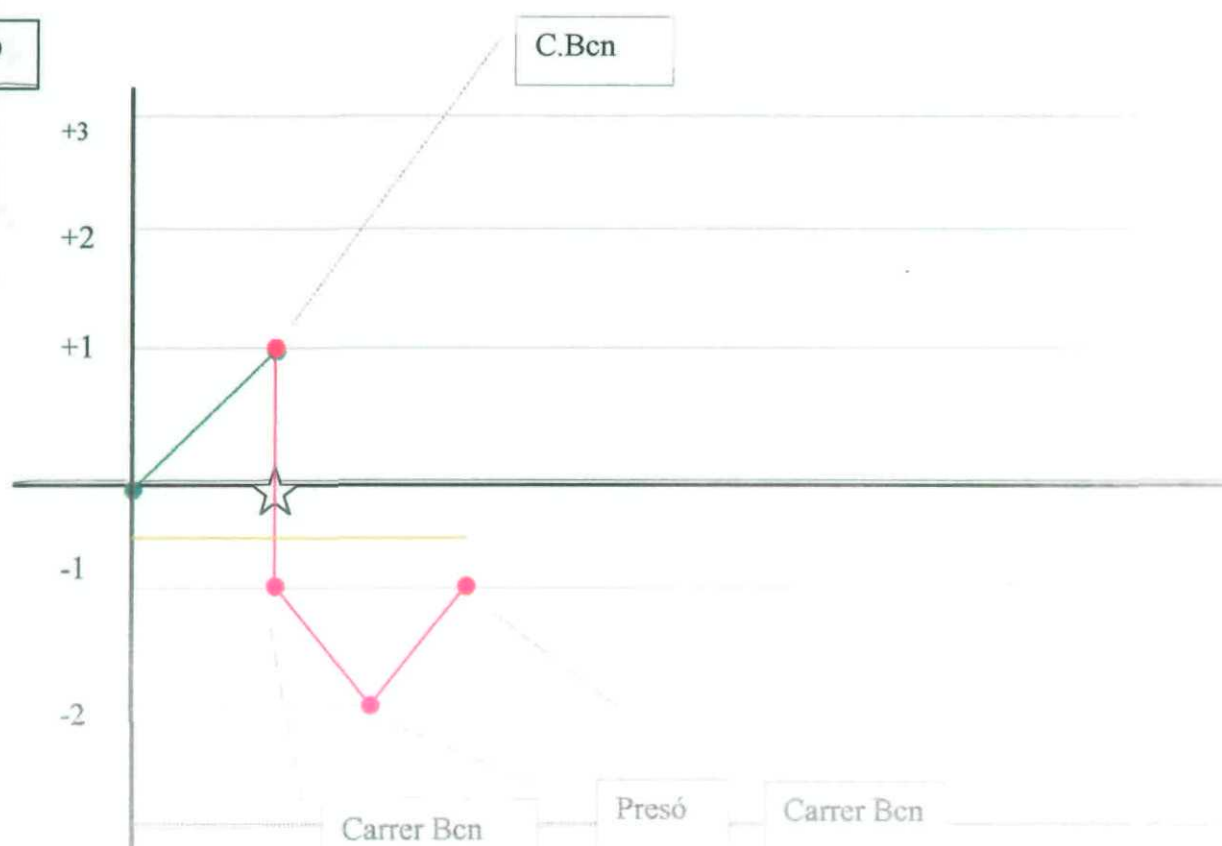
47

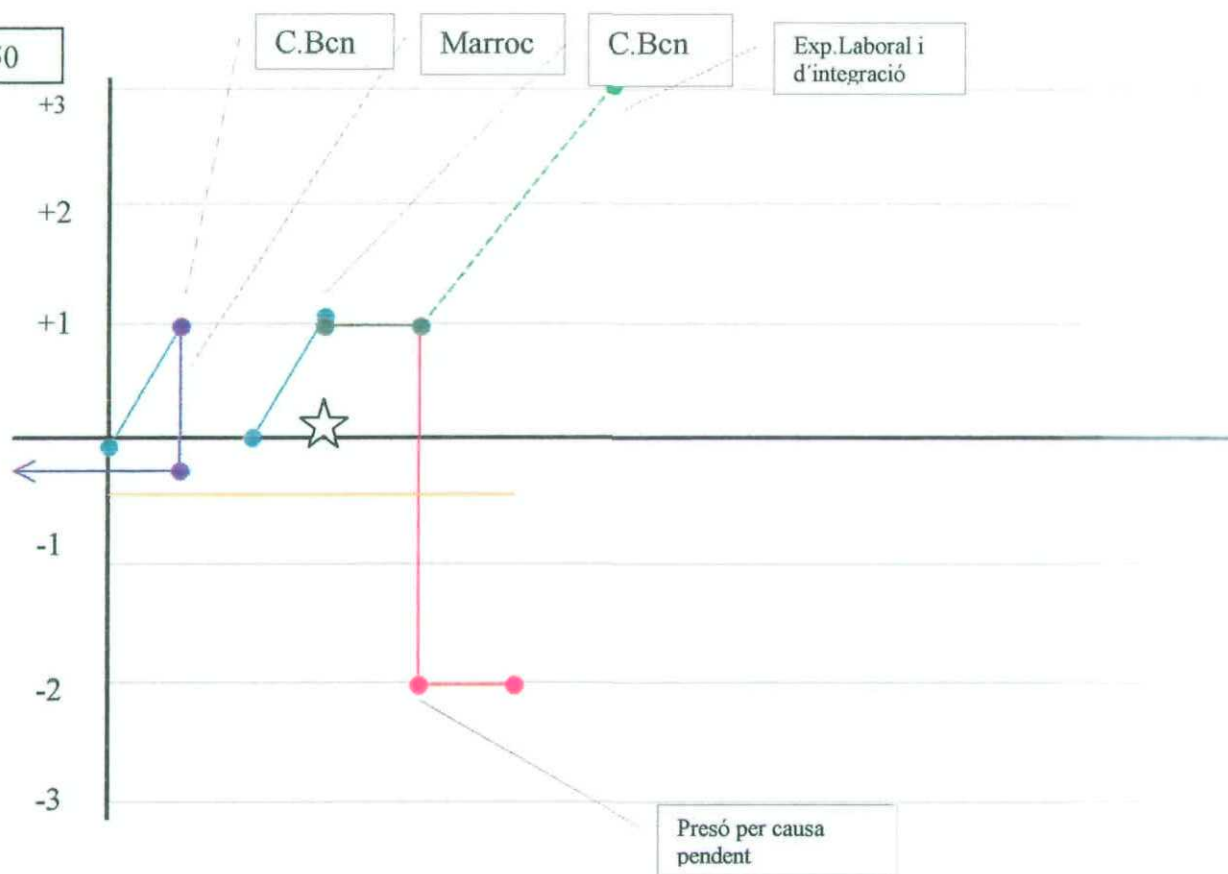
48

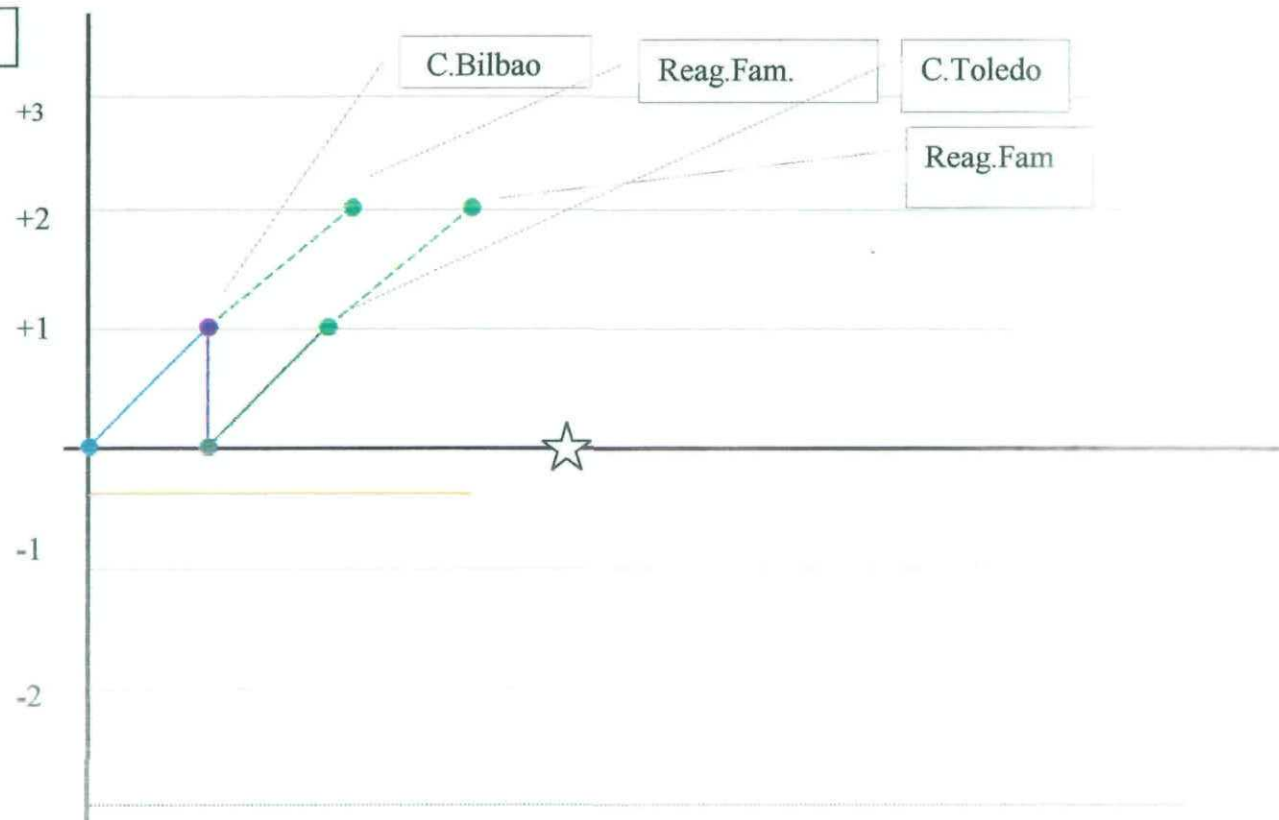
49

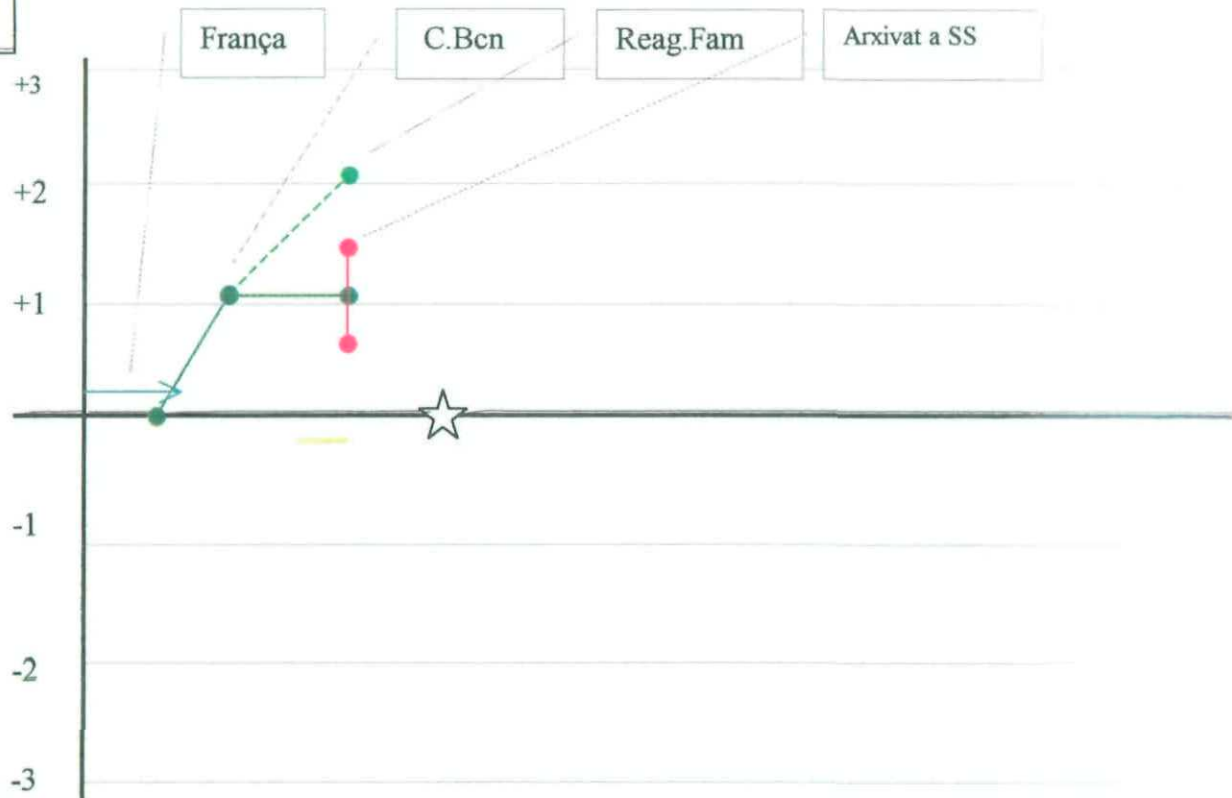

50

51

SEGUIMENT D'APLICABILITAT DE MESURES SOCIOJURÍDIQUES

1.- Durant el període juny 2001-juny 2002 sobre un total de 52 expedients l'evolució ha estat la següent:

Han evolucionat de situació favorable a desfavorable :	13
Han evolucionat de situació desfavorable a favorable:	5
Han mantingut la situació (favorable o desfavorable):	30
NS/NC:	4

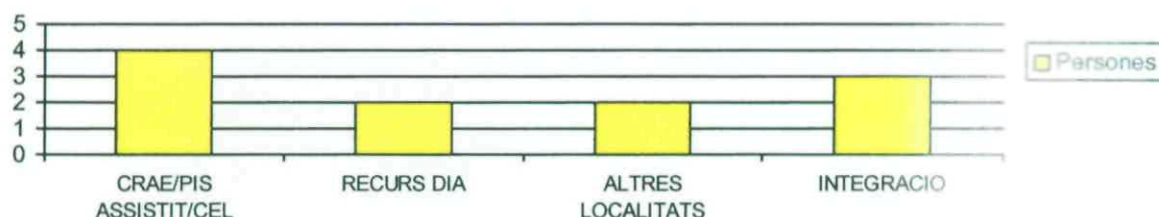
2.- Dels que han mantingut la seva situació d'aplicació de mesures:

Han mantingut la situació desfavorable:	19
Han mantingut la situació favorable:	11

3.- Dels que han mantingut la seva situació d'aplicació de mesures en sentit favorable:

CRAE, CEL o pis assistit:	4
Recurs diürn:	2
Altres localitats (Toledo, Alemanya):	2
Integració i vida autònoma:	3

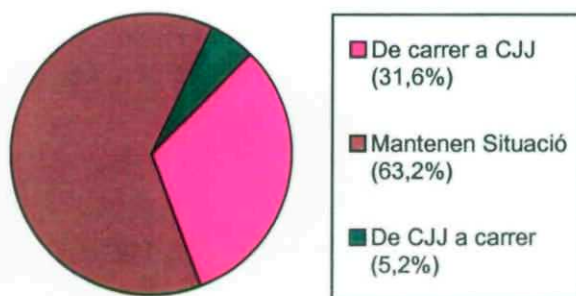

4.- Dels que han mantingut la seva situació d'aplicació de mesures en sentit desfavorable:

Han incrementat una cronificació del deteriorament de la seva situació jurídicosocial (això és han passat de fer vida al carrer a ser ingressats en un centre de justícia juvenil o presó):

CJJ) S'han mantingut en la mateixa situació: 6 12 (11 Carrer, 1)

Han passat a fer vida al carrer en deixar el CJJ: 1

5.- Dels que han evolucionat de situació desfavorable a favorable:

Han passat de viure al carrer a un pis assistit o CRAE:	2
Han passat de la presó o CJJ a un pis assistit o CRAE:	2
Ha passat de viure al carrer a reagrupament familiar a Bèlgica:	1

6.- Dels que han evolucionat de situació favorable a desfavorable:

Es troben a CJJ o presó:
Es troben al carrer:

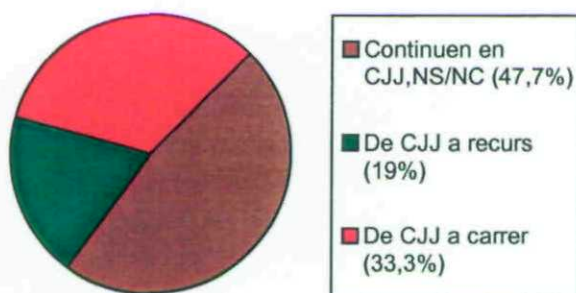
5 (4 a CJJ, 1 a presó)
8

7.- Dels que han estat o estan a un CJJ o presó:

21 (40,3%)

Han passat de CJJ o presó a recurs:
Han passat de CJJ o presó al carrer:
Continuen a CJJ o presó o NS/NC:

4 (2 de nou a carrer o presó)
7 (3 de nou a CJJ)
10

8.- Actualment dels 52 menors o joves que es troben en situació jurídicosocial desfavorable:

- 21 són majors d'edat, és a dir 40,3 % dels casos.

9.- Anàlisi de les repatriacions. Dels 52 menors o joves s'observa que han estat subjectes a repatriació:

10 (19,2%)

- Han estat repatriats 1 sola vegada
- Han estat repatriats +1 vegada
- Requeia expectativa de repatriació

4 (1 expectativa de repatriació)
3 (3, 3+exp., 2)
3

10.- Anàlisi de la situació d'avui dels menors o joves efectivament repatriats: **7** (13,4%)

- A data d'avui situació jurídicosocial favorable **1**
- A data d'avui situació jurídicosocial desfavorable **6** (5 a CJJ, 1 carrer)

11.- Anàlisi dels retorns al país d'origen . Dels 52 menors o joves s'observa que han retornat al país d'origen un total de: **4** (7,6%)

- Han efectuat 1 retorn **2** (1 a carrer i 1 a presó)
- Han efectuat 2 retorns **2** (1 a CJJ i 1 a pis assistit)

12.- Anàlisi de les marxes a altres països . Dels 52 menors o joves s'observa que han marxat a altres països: **6** (11,5%)

- Han efectuat 1 marxa **5** (2Bèlgica,2Alemanya,1 Holanda)
- Han efectuat +1 marxa **1** (França)

13.- Anàlisi dels retorns provinents de països diferents al Marroc . Han retornat a Catalunya: **3** (5,7%)

- La situació sociojurídica actual és desfavorable **3** (2carrer, 1CJJ)

14.- Anàlisi de proveniències d'altres països diferents al Marroc . Provenien d'altres països diferents al Marroc abans d'iniciar l'itinerari per territori espanyol: **5** (4França,1Itàlia)(9,6%)

- La situació sociojurídica actual és desfavorable **5** (carrer)

15.- Anàlisi d'expectatives . Dels 52 menors o joves s'observa que:

- 5,7 % ha efectuat la seva entrada a Espanya amb un expectativa molt alta (corresponent a +3 a l'eix de les ordenades) des d'un primer moment tenint en compte el "com" s'ha produït el fet migratori concret (veure recerca anterior esmentada).

L'índex de fracàs ha estat del 100 % (es troben actualment o al carrer, o a un centre de justícia juvenil o a la presó)

- 21,1 % ha efectuat la seva entrada a Espanya amb voluntat d'utilització directe d'un recurs de protecció concret

L'índex de fracàs ha estat del 63,7 % (es troben actualment o al carrer, o a un centre de justícia juvenil), si bé l'índex d'èxit en aquest cas ha estat del 36,3 %

- 7,6 % ha elaborat la seva expectativa durant l'itinerari seguit a l'estat de recepció

L'índex de fracàs ha estat del 25 % (es troben actualment o al carrer, o a un centre de justícia juvenil), si bé l'índex d'èxit ha estat del 75 % (es troben actualment a un CRAE o a un CEL o a un pis assistit)

Descripció de les sessions de treball

-Per elaborar la recerca s'han mantingut les següents sessions de treball:

- 22 sessions de treball conjunt entre assistent social i advocada
- 2 entrevistes amb professionals de CRAE's i visita a CRAE
- 1 entrevista amb educadors de carrer del PICA
- 2 reunions a la seu de Fundació Ficat
- 5 reunions a la seu de la Fundació J.Bofill
- 2 sessions de treball a Fiscalia
- 1 sessió de treball a Casal d'Infants
- 3 sessions de treball a Càrites
- 1 sessió de treball a Pla Major 18 anys
- 2 sessions de treball a Ficat
- 4 sessions de treball a Putxet
- 1 sessió de treball a Gavina
- gestions de treball amb DGAM, Informàtica
- gestions de treball amb Folch i Torres i centres de formació
- gestió de treball amb Serveis Socials de St. Andreu
- gestió de treball amb CRAES Girona
- sessió de treball amb consell comarcal de Girona
- gestions de treball amb Til.lers
- reunió de treball amb l'Alzina i Fundació Jaume Bofill
- assistències a conferències o jornades sobre la temàtica
- trucades, e-mails diversos i treball individual